

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА І СОЦІАЛЬНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ
У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять для студентів
спеціальності 262 – Правоохоронна діяльність

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри теорії та історії
держави і права, конституційного
права
Протокол №6
від 09. 01. 2020 р.

Чернігів 2020 рік

Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності. Методичні вказівки до семінарських занять для студентів спеціальності 262 – Правоохоронна діяльність денної форми навчання / Укл. Марущак Н.В. – Чернігів: ННІ права і соціальних технологій ЧНТУ. – 2020. – 81 с.

Укладач: **МАРУЩАК НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права

Відповідальний за випуск: **КОЗИНЕЦЬ ОЛЕНА ГАВРИЛІВНА**, завідувач кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права, кандидат історичних наук, доцент

Рецензент: **КОЛОМІЄЦЬ НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА**, професор кафедри кримінального права та правосуддя ННІ права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету, д.ю.н.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»	6
1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»	6
1.2. Структура навчальної дисципліни	14
1.3. Система поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»	15
II. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	17
Тема 1. Становлення та розвиток прав, свобод та обов'язків людини громадянина	17
Тема 2. Історія становлення сучасної концепції прав людини	20
Тема 3. Правовий статус особи	24
Тема 4. Основні класифікації прав та свобод особи	28
Тема 5. Механізм, гарантії та умови реалізації прав людини	34
Тема 6: Теоретичні та конституційно-правові основи забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності	40
Тема 7. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності	46
Тема 8. Забезпечення прав людини в Україні: проблеми і захист	49
Тема 9. Забезпечення прав людини в умовах глобалізації	52
III. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ	57
IV. ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА	60

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності» вивчається студентами третього курсу спеціальності «Правоохоронна діяльність». Надзвичайна важливість даної навчальної дисципліни обумовлена тим, що Україна, проголосивши себе в Конституції 1996 року правовою державою (ст.1), закріпила в ній (ст.3) положення про те, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Держава, в особі її органів і посадових осіб, взяла на себе зобов'язання щодо їх реалізації, забезпечення та охорони. Саме забезпечення прав і свобод людини є центром уваги правової науки.

Метою вивчення курсу «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності» є сприяння в оволодінні філософською та юридичною термінологією, ознайомлення студентів із історико-правовою спадщиною нашої держави та людства, надання студентам глибоких та різнобічних знань у розглядуваній галузі юридичної освіти; розвиток здібностей до їх застосування на практиці. Саме при вивченні даного курсу студенти вчаться аналізувати правові категорії і поняття, з'ясовують їх зміст і значення, завдяки чому закладається база для подальшого оволодіння спеціальністю.

Проблема забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності має величезне теоретичне і практичне значення і вимагає всебічного наукового осмислення. Дане завдання не можна вирішити без належного наукового обґрунтування. Це має важливе значення для гуманізації і демократизації громадського життя в країні, впливу на масову свідомість і суспільно-політичну активність молоді і всіх груп і прошарків нашого суспільства.

У відповідності з учбовим планом на семінарські заняття з курсу «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності» відводиться 14 годин, (тобто 7 занять). На них винесені найважливіші питання курсу.

Метою семінарських занять є допомога студентам у засвоєнні та поглибленні теоретичних знань про права людини як особливу галузь філософського і наукового знання. Це допоможе студентам зрозуміти сутність і значення прав людини, їх багатофункціональний характер, діалектику прав людини, їх місце в системі соціальних відносин.

Під час семінарських занять обговорюються теоретичні питання, заслуховуються реферати, розглядаються практичні ситуації. Підготовка до семінарського заняття передбачає значну самостійну роботу, ознайомлення з основними міжнародними актами прийнятими в рамках міждержавних та наднаціональних організацій, опрацювання рекомендованої літератури. Деякі питання курсу повинні розглядатися студентами із врахуванням знань, отриманих на заняттях з філософії, соціології, політології, теорії держави і права, конституційного права України, історії держави та права зарубіжних країн.

Виступи доповідачів необхідно уважно слухати, у разі необхідності задавати запитання. Відповіді на запитання повинні бути обґрунтовані, лаконічні, юридично грамотні.

Результати участі кожного студента у семінарських заняттях і його самостійна робота, засвоєння учбового матеріалу оцінюються викладачем. Викладач оцінює якість не лише усної відповіді, доповнення, коментарі, але й якість виконання тестових завдань, вміння швидко дати відповідь на контрольні запитання та запитання, запропоновані для самостійного опрацювання. Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання:

- поточне тестування після вивчення кожної теми;
- оцінка за самостійну роботу;
- оцінка за індивідуальну роботу;
- оцінка за усні відповіді;
- оцінки за ПМК.

Для діагностики знань використовується модульно-рейтингова система зі 100-бальною шкалою оцінювання.

Плани семінарських занять складені відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та узгоджені з примірною структурою змісту навчального курсу. Ці змістовні модулі охоплюють шість тем, за результатами вивчення яких проводиться підсумковий модульний контроль. Варіанти підсумкового модульного контролю складаються із завдань планів семінарських занять. Підсумком роботи по опануванню даної дисципліни є залік.

Під час підготовки до семінарських занять студенти повинні використовувати першоджерела і рекомендовану літературу, перелік якої наведений після кожної теми.

I. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»

Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні та правові аспекти прав людини

Тема 1. Права людини як фундаментальна цінність демократичного суспільства

Поняття прав людини. Багатоаспектний характер прав людини. Гуманізм – світоглядна основа прав людини. Права людини – як гуманізм сучасної епохи. Права людини як моральне явище. Права людини як політичне явище. Поняття гідності людини. Людська гідність як фундаментальна основа прав людини.

Філософія прав людини як складова частина філософської антропології. Ліберальна доктрина: від людини до держави. Етатистська доктрина: від держави до людини. Людина для держави та держава для людини (доктрина оптимуму).

Консерватизм як філософія нерівних прав. Комуналізм – пріоритетність прав соціальних груп. Лібералізм як ідеологія свободи. Економічні, соціально-політичні та теоретичні передумови формування ліберальної доктрини. Базові принципи та цінності класичного лібералізму. Еволюція лібералізму у кінці ХІХ-початку ХХ ст., його світоглядна переорієнтація. Основні принципи неолібералізму. Держава «загального благоденства». Криза неолібералізму в 70-і рр. ХХ ст. Сучасний неолібералізм, його роль у формуванні ідеї прав людини.

Зростання соціальної ролі прав людини як історична закономірність. Практичне значення проблеми забезпечення прав людини. Права людини та їх забезпечення – універсальна ідея інтеграції сучасного інформаційного суспільства, специфічна глобальна проблема. Міжнародні і національні причини актуалізації питання про права людини в нових історичних умовах.

Тема 2. Генеза становлення сучасної концепції прав людини

Наукові парадигми прав людини. Соціокультурний розвиток прав людини. Основні цивілізаційні моделі прав людини.

Генеза концепцій щодо розуміння прав і свобод людини.

Концепції прав людини. Природно-правова і позитивістська концепції права і прав людини. Вплив природно-правового та позитивістського напрямлення юридичної думки на становлення теорії прав людини. Поняття свободи: об'єктивний і суб'єктивний аспект. Взаємозв'язок понять «права людини» і «свобода». Абсолютна свобода і обмеження свободи у межах закону. Співвідношення свободи та рівності у політико-правовій думці ХVІІІ-ХІХ ст.ст. та в сучасній науці. Фактори, що впливають на характер та обсяг прав і свобод особи у державі.

Багатогранність поняття «демократія». Демократія и права людини. Основні закономірності розвитку демократії і прав людини. Шляхи переходу до демократії. Український досвід демократичного розвитку.

Історія людства як історія боротьби за свободу і людську гідність, проти гноблення і дискримінації. Статус особи у додержавний період. Статус особи у Стародавньому світі. Людина в економічній і соціальній структурі феодального суспільства. Велика Хартія вольностей 1215 р. Епоха Відродження та її значення для формування гуманістичних ідей про гідність та права людини.

Буржуазні революції XVII – XVIII ст. і формування концепції природних прав людини. Громадянська концепція Г. Гроція, Дж. Локка, Т. Гоббса. Політико-правові погляди Ж.-Ж. Руссо, Ш. Монтеск'є, Т. Джефферсона про людину як суб'єкта свободи. Формальне закріплення першого покоління прав людини. Французька Декларація прав и свобод людини 1789 р. Конституція США 1787 г.

Розвиток прав людини і громадянина у XIX – початку XX ст. у законодавстві та суспільній практиці. Розвиток робітничого руху та захист прав трудящих у XIX столітті. Масові громадські рухи початку XX століття. Концепція прав людини в політико-правових поглядах російських мислителів XIX ст. Ідея свободи особи в реформах М.М. Сперанського. Конституційні ідеї декабристів. Відміна кріпосного права. Судова реформа 1864 р. – реформа судової системи і судочинства. Соціалістичні вчення та проблема особистості. Народництво і марксизм про права людини. Російський лібералізм XIX ст. Розвиток ідеї природного права і філософії права та прав людини в Росії (Б. Чичерін, П. Новгородцев, Б. Кістяківський). Внесок М. Бердяєва, С. Булгакова, П. Струве, П. Флоренського, С. Франка в теоретичну розробку концепції прав людини. Права людини в українській політико-правовій думці та спроби їх втілення у практику державотворення (початок XX ст.).

Правовий статус особи в конституційному законодавстві УНР. Права людини в умовах революції та громадянської війни. Розробка та закріплення прав другого покоління в радянському законодавстві. Права людини в Конституції УРСР 1937 р.: декларація і реальність. Становлення у конституційному законодавстві різних країн прав другого покоління. Друга світова війна та її трагічні наслідки. Падіння (руйнація) колоніальної системи та формування прав третього покоління.

Права людини і Конституція України 1996 р.: місце інституту прав та свобод людини у структурі Конституції. Людина, її права та свободи як вища цінність держави. Розширення переліку конституційних прав та свобод.

Тема 3. Правовий статус особи

Поняття правового статусу особи. Понятійний ряд: «людина», «індивід», «особа». Походження категорії «особа». Основні підходи до проблеми правового статусу особи: ліберальний, соціалістичний, мусульманський, модель звичаєвого права. Співвідношення категорій правового статусу особи і правового положення особистості. Структура та види правового статусу особи. Основні підходи до питання про структуру правового статусу особи. Принципи

правового статусу особи. Конституційні принципи правового статусу особи. Види правового статусу особи: загальний, конституційний, галузевий, родовий, індивідуальний. Суб'єктивні права і юридичні обов'язки як ядро правового статусу особи.

Правовий статус людини і правовий статус громадянина. Громадянство як стійкий правовий зв'язок людини і держави. Виникнення інституту громадянства. Античне громадянство. Становлення сучасного інституту громадянства. Підстави набуття громадянства. Обсяг прав і свобод натуралізованих громадян і громадян за народженням. Правове регулювання набуття громадянства в Україні. Підстави припинення громадянства. Свобода експатріації. Позбавлення громадянства. Правове регулювання припинення громадянства в Україні. Правовий статус біпатридів. Поняття іноземних громадян та осіб без громадянства. Специфіка їх правового положення. Правові режими іноземних осіб: національний режим, режим найбільшого сприяння, спеціальний режим. Правове положення іноземних громадян і осіб без громадянства в Україні. Поняття біженців і вимушених переселенців. Необхідність правового регулювання їх статусу. Українське законодавство про біженців та вимушених переселенців. Правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту. Специфіка їх статусу. Правовий статус окремих категорій осіб в Україні.

Тема 4. Основні класифікації прав та свобод особи

Підстави класифікації прав і свобод людини: час виникнення, сфери життєдіяльності, суб'єкти прав, юридична форма закріплення. Система та покоління прав і свобод людини. Юридичне закріплення прав першого, другого, третього покоління в основних законах держав. Перше покоління прав людини і школа природного права. Друге покоління прав людини як результат становлення соціальної держави. Формування в післявоєнний період третього покоління прав людини: право на мир, справедливий світовий порядок, розвиток, безпеку, екологічно чисте навколишнє середовище, право на залучення до сучасних досягнень науки, культури й освіти. Права солідарності і права народів. Формування четвертого покоління прав людини. Похідні права людини. Співвідношення основних і похідних прав особи. Глобальні проблеми сучасності і класифікація прав людини.

Поняття особистих (громадянських) прав і свобод людини, їх місце в системі суб'єктивних прав людини. Право на життя: зміст, виникнення та припинення. Право на життя і смертна кара. Скасування смертної кари в Україні. Рішення Європейського суду у справах проти України, у яких було визнане порушення права на життя. Право на повагу до гідності особи. Право на гідність і право на честь (репутацію). Право на свободу та особисту недоторканність: поняття, зміст та форми захисту. Принцип свободи та особистої недоторканності. Процедура «Хабеас корпус» в англосаксонських країнах. Юридичні підстави затримання, арештів та позбавлення волі. Правило Міранди. Недоторканність приватного життя. Недоторканність житла. Юридичні підстави правомірних обшуків та інших вторгнень до житла. Право

на таємницю листування, правові підстави перлюстрації кореспонденції. Технічний прогрес і незаконні методи вторгнення до сфери особистого життя. Свобода пересування і вибору місця проживання. Особливості інституту реєстрації та його відмінність від інституту прописки. Свобода вибору національної приналежності та мови спілкування. Свобода слова і його правомірні обмеження. Свобода совісті та віросповідання і світськість держави. Елементи принципу свободи совісті. Особисті права і свободи в Україні. Права, які забезпечують засоби правового захисту. Право на відновлення в правах судами. Право на справедливий і неупереджений судовий розгляд. Презумпція невинуватості. Поняття, зміст і практика її застосування в різних країнах світу. Права обвинуваченого і засудженого.

Поняття політичних прав і свобод, їх місце в системі суб'єктивних прав людини. Право громадян на участь в управлінні справами держави, форми його забезпечення. Виборчі права, їх види і практика забезпечення в різних країнах. Характеристика вітчизняного законодавства про вибори і референдуми. Роль правоохоронців у запобіганні фальсифікаціям на виборах. Право рівного доступу до державної служби, свобода зборів, мітингів, демонстрацій тощо; свобода спілок та асоціацій; право петицій та ін. Позитивний обов'язок держави щодо сприяння мирним зібранням та їх захисту. Обмеження свободи мирних зібрань. Охорона громадського порядку під час мирних зібрань з позицій прав людини. Політичні права і свободи в Україні.

Поняття економічних, соціальних і культурних прав і свобод, їх місце в системі суб'єктивних прав людини. Економічні права: право власності, право на працю, право на підприємництво та ін. Соціальні права: право на соціальне забезпечення, право на достатній рівень життя, психічного і фізичного здоров'я; право на житло, право на охорону здоров'я та медичну допомогу та ін. Культурні права: право на освіту, право на участь у культурному житті, свобода літературної, художньої, наукової та інших видів творчості та ін. Економічні, соціальні та культурні права і свободи в Україні.

Змістовий модуль 2. Забезпечення прав людини в Україні та світі.

Тема 5. Механізм та гарантії забезпечення прав людини

Поняття механізму реалізації прав і свобод людини і громадянина. Види гарантій захисту прав людини. Економічні, політичні та юридичні гарантії. Юридичні гарантії захисту прав людини в Україні. Конституційні гарантії: поняття і система. Роль і місце органів державної влади як суб'єктів захисту прав людини і громадянина. Система органів державної влади у сфері забезпечення прав людини. Механізм забезпечення прав людини і громадянина у процесі соціально-політичного реформування українського суспільства. Місце судових і правоохоронних органів в механізмі захисту прав людини і громадянина. Шляхи підвищення ефективності діяльності органів державної влади щодо захисту прав людини і громадянина. Зміст права на правову допомогу й законодавчі акти України, що передбачають необхідність надання кожному правової допомоги. Створення дієвої системи надання безоплатної

правової допомоги. правова допомога і можливості правового захисту особи в Україні. Поняття адвокатської таємниці та її зв'язок з немайновими правами людини. Судовий захист прав і свобод громадянина. Вирішення питання судового захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. Суд як гарант прав особи. Конституційний контроль - принципи і форми захисту прав людини. Система конституційного контролю в Україні. Компетенція, принципи, форми захисту прав і свобод людини і громадянина в Конституційному Суді України. Конституційне подання та звернення. Суди загальної юрисдикції в забезпеченні реалізації прав, свобод і обов'язків людини та громадянина. Захист прав обвинувачуваного і потерпілого в кримінальному судочинстві. Захист прав сторін в цивільному судочинстві. Захист в суді від свавілля чиновників. Звернення громадян – універсальний спосіб захисту їх прав і свобод. Адміністративно-правові форми захисту прав і свобод людини і громадянина. Адміністративний порядок оскарження рішень і дій (бездіяльності) органів виконавчої влади та їх посадових осіб. Захист прав і свобод громадян при застосуванні заходів адміністративного примусу. Роль державного нагляду і контролю у захисті прав людини і громадянина. Законодавчі гарантії прав і свобод людини і громадянина в сфері виконавчої влади. Правова регламентація обов'язків виконавчої влади та їх відповідальність у сфері захисту прав і свобод громадянина. Президент – є гарантом додержання прав і свобод людини і громадянина. Роль прокурорського нагляду в захисті прав громадян у галузі виконавчої влади. Парламентські механізми захисту прав людини. Генезис інституту парламентського уповноваженого з прав людини (омбудсмена). Інститут Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Інститут депутатського запиту. Інститут депутатського звернення. Громадський контроль органів влади. Досвід функціонування механізмів захисту прав та свобод людини і громадянина в зарубіжних країнах. Захист прав людини в системі адміністративної юстиції в зарубіжних країнах.

Тема 6: Теоретичні та конституційно-правові основи забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності.

Поняття правоохоронної діяльності. Забезпечення прав людини як одне з основних завдань правоохоронних органів. Конституційно-правові засади діяльності правоохоронних органів у забезпеченні прав людини. Завдання та функції правоохоронних органів. Головні детермінанти порушень прав людини правоохоронними органами та шляхи їх усунення. Попередження катувань та жорстокого поводження в діяльності правоохоронних органів. Основні форми та методи діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Основні напрямки реформування системи правоохоронних органів в аспекті забезпечення прав людини. Принцип недискримінації у роботі правоохоронця. Профілактика упереджень і стереотипів у роботі правоохоронця. Особливості запровадження нового Кримінального процесуального кодексу.

Принципи рівності та недискримінації в роботі правоохоронців. Правовий статус, гарантії діяльності та відповідальність працівника поліції. Зміст державного контролю за діяльністю поліції. Нагляд органів прокуратури за діяльністю поліції та повноваження судових органів щодо здійснення контролю. Громадський контроль за здійсненням правоохоронної діяльності. Відомчий контроль за законністю діяльності правоохоронних органів. Оскарження незаконних дій працівників правоохоронних органів.

Тема 7. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності

Основні напрямки міжнародного співробітництва в галузі прав людини. Поняття міжнародних стандартів з прав людини. Права людини в системі міжнародно-правових актів. Міжнародні принципи і норми в галузі захисту прав людини. Міжнародні конвенції з прав людини. Загальна Декларація прав людини. Міжнародна система захисту прав людини. Регіональне співробітництво держав у галузі прав людини. «Віденська декларація і Програма дій» (1993). Європейська (1950), Американська (1969), Африканська (1981) – регіональні конвенції з прав людини. Повноваження універсальних і регіональних органів у галузі прав людини і механізми їх захисту. Роль Організації Об'єднаних Націй у сучасному суспільстві в захисті прав і свобод громадян. Функції контрольних органів, заснованих міжнародними конвенціями з прав людини. Механізм розгляду індивідуальних скарг. Україна і Рада Європи. Аналіз положень Конвенції про захист прав людини і основних свобод. Європейський Суд з прав людини в системі захисту прав громадян в Україні. Аналіз положень Закону України «Про виконання рішень і застосування практики Європейського Суду з прав людини». Ефективність впливу рішень Суду на національну юридичну практику. Роль Конвенції про захист прав людини та основних свобод у діяльності Конституційного Суду України. Імплементация Конвенції про захист прав людини та основних свобод Верховним Судом України. Практика застосування судами загальної юрисдикції України положень Конвенції про захист прав людини та основних свобод, а також рішень Європейського Суду з прав людини. Повноваження Комісара Ради Європи з прав людини. Захист прав індивіда міжнародними органами. Поняття міжнародно-правових стандартів у галузі прав людини та правоохоронної діяльності, їх види, зміст та співвідношення з національним законодавством. «Людський вимір» правоохоронної діяльності. Загальна характеристика основних міжнародно-правових актів щодо забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1979 р.). Керівні принципи ефективного здійснення Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1989 р.). Декларація ПАРЄ про поліцію (1979 р.). Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою (1985 р.). Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження чи покарання (1975 р.). Конвенція проти тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів

поводження та покарання (1984 р.). Звід принципів захисту всіх осіб, які піддаються затриманню чи ув'язненню у будь-якій формі (1989 р.). Основні принципи поведження з ув'язненими (1990 р.). Мінімальні стандартні правила ООН стосовно заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила) 1990 р.

Тема 8. Забезпечення прав людини в Україні

Права людини в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Конституційний захист прав людини в Україні. Утвердження принципу пріоритетності невід'ємних прав людини у внутрішній і зовнішній політиці країни. Взаємна відповідальність громадянина і держави. Визнання пріоритету міжнародних норм в галузі прав людини у національному законодавстві України. Удосконалення діяльності органів держави по забезпеченню прав людини. Неурядові правозахисні організації України. Питання прав особи в програмах політичних партій і діяльності громадських організацій і демократичних рухів країни.

Значення міжнародного права для реформування правової системи України. Розвиток національного законодавства в галузі забезпечення прав і свобод людини. Право громадян звертатися до міжнародних організацій з метою захисту своїх прав і свобод. Реалізація конституційного права громадян на звернення до міжнародних органів з захисту прав і свобод людини. Конституція України про право громадян на звернення до міжнародних судових органів чи до відповідних органів міжнародних організацій за захистом своїх прав та свобод. Порядок звернення до Європейського Суду з прав людини.

Діяльність України на міжнародній арені з метою забезпечення прав людини. Вступ України до Ради Європи. Україна і Європейський Суд з прав людини. Гуманітарна реформа як один із основних напрямів сучасної модернізації Основного Закону України. Особливості реалізації та впровадження гуманітарної реформи в Україні.

Сучасні проблеми забезпечення прав людини в Україні.

Тема 9. Забезпечення прав людини в умовах глобалізації.

Поняття і суть глобалізації. Глобалізація прав людини. Права людини в умовах глобалізації світу. Забезпечення соціально-економічних прав у сучасному світі. Глобалізація та розвиток міграційного законодавства. Міжнародний захист прав людини і процеси глобалізації. Регіоналізм і права людини. Принципи і норми міжнародного гуманітарного права – консолідуюча основа захисту прав людини у збройних конфліктах. Кримінально-правові аспекти охорони прав людини та боротьба з міжнародним тероризмом. Права людини і злочинність в умовах глобалізації світу.

Нові права людини. Право на розвиток. Право на справедливий та гуманний міжнародний порядок. Право на чисте навколишнє середовище. Проблема прав людини у контексті біоетики і охорони здоров'я. Формування біоетики. Право на життя як основна проблема біоетики, охорони здоров'я громадян. Правові основи біоетики та охорони здоров'я громадян: міжнародні

стандарти у галузі прав людини. Правові аспекти права на евтаназію, права на клонування людини, права на трансплантацію людських органів.

Концепція сталого розвитку: суть і глобальне значення. Шляхи і засоби її реалізації в Україні і інших країнах світу.

1.2. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 1.1 – Розподіл обсягу годин за темами і формами вивчення

Назви змістовних модулів і тем		Кількість годин для денної/заочної форми навчання			
		Всього	У тому числі		
			Лек.	Прак.	Сам.роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні та правові аспекти прав людини					
1	Права людини як фундаментальна цінність демократичного суспільства	14	2	2	10
2	Генеza становлення сучасної концепції прав людини	16	2	2	12
Разом за кредитом 1		30	4	4	22
3	Правовий статус особи	16	2		14
4	Основні класифікації прав та свобод особи	14	2	2	10
Разом за кредитом 2		30	4	2	24
Змістовий модуль 2. Забезпечення прав людини в Україні та світі.					
5	Механізм та гарантії забезпечення прав людини	16	2		14
6	Теоретичні та конституційно-правові основи забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності.	14	2	2	10
Разом за кредитом 3		30	4	2	24
7	Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності	10	2	2	6
8	Забезпечення прав людини в Україні	10	2	2	6
9	Забезпечення прав людини в умовах глобалізації	10		2	8
Разом за кредитом 4		30	4	6	20
Всього годин на дисципліну		120	16	14	90

1.3. Система поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»

Важливим елементом навчального процесу при вивченні дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності» є поточний та підсумковий контроль рівня знань студентів, що свідчить про засвоєння вивченого матеріалу, рівень підготовки студентів для виконання передбачених завдань. Контроль знань дозволяє оцінювати та вимірювати здобуті студентами в процесі навчання знання, уміння та навички, відіграє важливу роль у забезпеченні належного рівня підготовки фахівців.

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій, семінарських занять та консультацій, вирішення тестів під час виконання самостійної та контрольної роботи та опитувань студентів під час заслуховування рефератів та звітів про виконання індивідуальної роботи.

Варіанти завдань до самостійних та контрольних робіт знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Бали, які набрані студентом під час поточного контролю, дораховуються до оцінок за модульний контроль. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового вирішення 30 тестових завдань. Підсумкові оцінки доводяться до відома студентів до початку екзаменаційної сесії.

Семестровий контроль з дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності» проводиться у формі іспиту у терміни, передбачені графіком навчального процесу і оцінюється за національною шкалою та шкалою ECTS.

За виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру студент може набрати до 60% підсумкової оцінки і до 40% підсумкової оцінки – на іспиті.

Критерії оцінювання участі у семінарському (практичному) або індивідуальному занятті (відповідь з питань семінару, питань для самостійного опрацювання, розв'язок задачі тощо), оцінюються в 5, 4, 3, 0 балів, зокрема:

- 5 балів – повна відповідь на поставлене питання; студент вільно орієнтується в матеріалі, здійснює порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, робить логічні висновки та узагальнення, правильно та доречно вживає юридичну термінологію, демонструє знання законодавчих актів України з питань банківського права;

- 4 бали – відповідь потребує невеликих уточнень; при написанні контрольної роботи допущені незначні помилки;

- 3 бали – відповідь потребує суттєвих доповнень; студент плутається в юридичній термінології та не може відповісти на уточнюючі запитання через недостатнє опрацювання матеріалу, у нього виникають труднощі при аналізі банківської законодавства;

- 0 балів – відповідь не по суті; вкрай обмежена відповідь.

Опитування кожного студента повинно бути проведено не менше ніж 2 рази на протязі семестру за умови регулярного відвідування студентом різних видів аудиторних занять.

Модульна контрольна робота передбачає виконання 30 тестових завдань.

Тестова перевірка знань дає можливість індивідуалізувати процес контролю виконання студентами програми курсу, об'єктивно перевірити знання теоретико-методичного матеріалу, виявити рівень сформованості в них технологічної компетентності.

Студентам пропонується виконати тестові завдання закритого типу (30 завдань з трьома варіантами відповіді й однією правильною відповіддю).

Оцінювання тестів здійснюється за десятибальною шкалою за допомогою формули прямої пропорційності. Тобто, за три правильно вирішені тестові завдання студент отримує один бал.

№	Види діяльності	Терміни	Форми контролю та звітності	Максимальна кількість балів за семестр
1. Обов'язкові, вибіркові та стимулюючі види робіт				
1.1	Робота на семінарських заняттях	Протягом семестру	Відповіді, доповнення, терміни, тести	До 20 балів*
1.2	Наукова робота (виступ з доповіддю, публікація)	Протягом семестру	Виступ, публікація	До 10-ти балів
1.3	Індивідуальна робота	Протягом семестру	Друкована робота	До 15-ти балів
1.4	Участь у предметних олімпіадах, інтелектуальних іграх та ін. сусп. діяльність	Протягом семестру	Підтверджуючі документи	До 5-ти балів
1.5	Модульний контроль	Протягом семестру	Модульні контрольні роботи	До 10 балів
Разом :				60 балів
1.6.	Підсумковий контроль - іспит			До 40 балів
Разом:				40 балів
Всього:				100 балів
<p>*20 балів буде переведено з оцінок, які отримає студент під час семінарських занять, виконуючи усі види робіт. Наприклад: студент, відповідно до національної системи оцінювання заробив у підсумку за поточну роботу «5» - це від 20 – до 17 у балах; «4» - від 16 – до 12 балів; «3» - від 11 – до 6 балів; «2» - від 5 – до 0 балів.</p>				

II. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Права людини як фундаментальна цінність демократичного суспільства

1. Поняття прав людини.
2. Поняття гідності людини.
3. Практичне значення проблеми забезпечення прав людини.

Завдання для індивідуальної роботи

Питання для самоконтролю

1. Що Ви розумієте під поняттям «права людини»?
2. В чому полягає соціальний характер прав людини?
3. Чому права людини визначають як політичний феномен?
4. Як в правах людини проявляється гуманізм сучасної епохи?
5. Як права людини пов'язані із мораллю?
6. Чому права людини пов'язуються із її гідністю?
7. Чим обумовлюється зростання ролі та значення прав людини?

Теми рефератів

- Гуманізм – світоглядна основа прав людини.
- Міжнародні і національні причини актуалізації питання про права людини в нових історичних умовах.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійно опрацювати такі питання: Багатоаспектний характер прав людини. Права людини – як гуманізм сучасної епохи. Права людини як моральне явище. Права людини – як конкретно-історичний феномен. Права людини як політичне явище. Людська гідність як фундаментальна основа прав людини.

Філософія прав людини як складова частина філософської антропології. Ліберальна доктрина: від людини до держави. Етатистська доктрина: від держави до людини. Людина для держави та держава для людини (доктрина оптимуму).

Консерватизм як філософія нерівних прав. Комуналізм – пріоритетність прав соціальних груп. Лібералізм як ідеологія свободи. Економічні, соціально-політичні та теоретичні передумови формування ліберальної доктрини. Базові принципи та цінності класичного лібералізму. Еволюція лібералізму у кінці ХІХ-початку ХХ ст., його світоглядна переорієнтація. Основні принципи неолібералізму. Держава «загального благоденства». Криза неолібералізму в 70-і рр. ХХ ст. Сучасний неолібералізм, його роль у формуванні ідеї прав людини. Зростання соціальної ролі прав людини як історична закономірність. Права людини та їх забезпечення – універсальна ідея інтеграції сучасного інформаційного суспільства, специфічна глобальна проблема.

2. Використовуючи літературу з філософії, теорії держави і права, конституційного права України та зарубіжних країн, прав людини виписати визначення прав людини, які належать тим чи іншим авторам. Порівняйте їх, зробіть висновки.

3. Сформулюйте своє бачення української концепції прав людини. Обґрунтуйте свою позицію.

4. У спеціальному зошиті розпочніть роботу над складанням словника юридичних понять та термінів з дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»:

- Гідність – це..
- Гуманізм – це...
- Мораль – це...
- Політика – це...
- Права людини – це...
- Філософія – це...
- Свобода – це...
- Консерватизм – це...
- Лібералізм – це...
- Неолібералізм – це...
- Комуналізм – це...
- Етатизм – це...

Додаткова література до теми

1. Абсолютні права. URL: <http://search.ligazakon.ua/Абсолютні права>.
2. Барчук В. Права людини як головний об'єкт національної безпеки України // Підприємництво, господарство і право. 2002. №4. С.81-84.
3. Великий енциклопедичний юридичний словник / Ред. Ю.С. Шемшученко. К.: Юр. думка, 2007, 990 с.
4. Витрук Н.В. Общая теория правового положения личности. URL: <http://knigi.tr200.ru/v.php?id=77818>. Дата доступу: 16.05.2011.
5. Головатий С. Лекція : «Принцип людських прав - один з основоположних принципів українського конституційного ладу» // Право України = Юридичний журнал : науково-практичне фахове видання. 2017. № 7. С. 95-108.
6. Головченко В. Конституційне право людини на гідність // Вісник Конституційного Суду України. 2003. №4. С.67-71.
7. Етнічність: енциклопедичний довідник / В.Б. Євтух; Нац. пед. ун-тім. М.П. Драгоманова, Центр етноглобалістики. К.: Фенікс, 2012. 396 с.
8. Загальна теорія держави і права: підруч. [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. Х.: Право, 2010. 583 с.
9. Загальна теорія права: підручник / М.І. Козюбра, С.П. Погребняк, О.В. Цельєв, Ю.І. Матвеева; за заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваїте, 2015. 392 с.

10. Колодій А.М. Принципи права України: монограф. К.: Юрінком Інтер, 1998. 208 с.
11. Конституційне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.К. Байрачна, Ю.Г. Барабаш, Ф.В. Веніславський та ін.; за ред. В.П. Колісника та Ю.Г. Барабаша. Х.: Право, 2008. 416 с.
12. Конституція України: Наук.-практ. комент. / Ред. колегія: В. Я. Тацій, Ю. П. Битяк, Ю. М. Грошевий. Х.: Право, 2003. 808 с.
13. Кравченко В.В. Конституційне право України: навчальний посібник. 2 вид., доповнене. К.: Атіка, 2002. 480 с.
14. Кушніренко О.Г., Слінько Т.М. Права і свободи людини та громадянина: навчальний посібник. Х.: Факт, 2001. 440 с.
15. Максимов С. Права людини: універсальність і культурна різноманітність / С. Максимов // Право України. 2010. - № 2. С. 36-43.
16. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник. / За заг. ред. В.Ф. Погорілка. К.: Наукова думка; Прецедент, 2006. 344 с.
17. Права человека. Учебник для вузов. Отв. ред. - чл.-корр. РАН, д.ю.н. Е.А.Лукашева. - М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА М), 2000. - 573 с.
18. Права человека: итоги века, тенденции, перспективы / Под общ. ред. чл.-корр. РАН Е.А.Лукашевой. - М.: Издательство НОРМА, 2002. - 448 с.
19. Права человека: Учеб. пособие / А.Д.Гусев, Я.С.Яскевич, Ю.Ю.Гафарова и др.; Под. общ. ред. А.Д.Гусева и Я.С.Яскевич. -Мн.: «ТетраСистемс», 2002. - 304 с.
20. Права человека: Учебное пособие / Авт.-сост. С.П.Кацубо, И.В.Кучвальская, С.Б.Лугвин. - Мн.: Амалфея, 2001. - 336 с.
21. Практика Європейського суду з прав людини у справах, пов'язаних із захистом прав і свобод дитини / Судова влада України. URL: <http://bpm.ko.court.gov.ua/sud1005/news/288066/>.
22. Проблема свободы и прав человека в современной идеологической борьбе / В.А. Карташкин, Н.М. Кейзеров, Д.А. Керимов и др.; под ред. Д.А. Керимова, В.М. Чхиквадзе. М.: Политиздат, 1986. 319 с.
23. Рабінович П. М. Права і свободи людини: соціальна сутність / Бюлетень Міністерства юстиції. 2005.№ 4. С. 27-36.
24. Разметаева Ю.С. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.01 теорія та історія держави і права; історія політ. і прав. вчень. Харків, 2008. 18 с.
25. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підручник. Видання 2-е, перероблене і доповнене. Харків: Еспада, 2009. 752 с.
26. Стремоухов А.В. Человек и его правовая защита. Теоретические проблемы. СПб., 1996. 375 с.
27. Сухонос В. В. Теория государства и права: Учебное пособие. - М.: Университетская книга, 2005. - 536 с.

28. Теорія держави і права. Академічний курс: підруч. / О.В. Зайчук, А.П. Заєць, В.С. Журавський та ін.; за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
29. Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2014. 468 с.
30. Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. 3-є вид. перероб. і доп. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016; Ліра ЛТД. 480 с.
31. Україна: права людини в перехідний період / Під ред. В.И. Денисова, В.І. Евінтова. - К., 2001. - 184 с.
32. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 2004. 540 с.
33. Шукліна Н.Г. Конституційно-правове регулювання прав і свобод людини і громадянина в Україні (проблема теорії та практики): Монографія. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 424 с.
34. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: Укр. енцикл., 1998. Т. 5: П-С. 2003. 736 с.

Тема 2. Генеза становлення сучасної концепції прав людини

1. Наукові парадигми прав людини.
2. Концепції прав людини.
3. Демократія и права людини.

Завдання для індивідуальної роботи

Питання для самоконтролю

1. Що являють собою наукові парадигми?
2. Назвіть критерії виділення певних концепцій прав людини.
3. У чому полягає суть західної концепції прав людини?
4. У чому полягають відмінності між західною та незахідними концепціями прав людини?
5. Охарактеризуйте ісламську концепцію прав людини.
6. Назвіть особливості китайської концепції прав громадянина.
7. У чому Ви вбачаєте особливості японської концепції прав людини.
8. Коли з'явилися та що засвідчили регіонально-цивілізаційні концепції прав людини?
9. Що являє собою універсалізм?
10. У чому полягає проблемність питання про універсальність прав людини?
11. Як Ви розумієте культурний релятивізм?

Теми рефератів

- Природно-правова і позитивістська концепції права і прав людини.
- Соціалістичні вчення та проблема особистості.

- Основні закономірності розвитку демократії і прав людини.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійно опрацювати питання: Соціокультурний розвиток прав людини. Основні цивілізаційні моделі прав людини. Вплив природно-правового та позитивістського направлення юридичної думки на становлення теорії прав людини. Поняття свободи: об'єктивний і суб'єктивний аспект. Взаємозв'язок понять «права людини» і «свобода». Абсолютна свобода і обмеження свободи у межах закону. Співвідношення свободи та рівності у політико-правовій думці XVIII-XIX ст.ст. та в сучасній науці. Фактори, що впливають на характер та обсяг прав і свобод особи у державі. Багатогранність поняття «демократія». Шляхи переходу до демократії. Український досвід демократичного розвитку.

Історія людства як історія боротьби за свободу і людську гідність, проти гноблення і дискримінації. Статус особи у додержавний період. Статус особи у Стародавньому світі. Людина в економічній і соціальній структурі феодального суспільства. Велика Хартія вольностей 1215 р. Епоха Відродження та її значення для формування гуманістичних ідей про гідність та права людини.

Буржуазні революції XVII – XVIII ст. і формування концепції природних прав людини. Громадянська концепція Г. Гроція, Дж. Локка, Т. Гоббса. Політико-правові погляди Ж.-Ж. Руссо, Ш. Монтеск'є, Т. Джефферсона про людину як суб'єкта свободи. Формальне закріплення першого покоління прав людини. Французька Декларація прав и свобод людини 1789 р. Конституція США 1787 г.

Розвиток прав людини і громадянина у XIX – початку XX ст. у законодавстві та суспільній практиці. Розвиток робітничого руху та захист прав трудящих у XIX столітті. Народництво і марксизм про права людини. Масові громадські рухи початку XX століття. Концепція прав людини в політико-правових поглядах російських мислителів XIX ст. Ідея свободи особи в реформах М.М. Сперанського. Конституційні ідеї декабристів. Відміна кріпосного права. Судова реформа 1864 р. – реформа судової системи і судочинства. Російський лібералізм XIX ст. Розвиток ідеї природного права і філософії права та прав людини в Росії (Б. Чичерін, П. Новгородцев, Б. Кістяківський). Внесок М. Бердяєва, С. Булгакова, П. Струве, П. Флоренського, С. Франка в теоретичну розробку концепції прав людини. Права людини в українській політико-правовій думці та спроби їх втілення у практику державотворення (початок XX ст.).

Правовий статус особи в конституційному законодавстві УНР. Права людини в умовах революції та громадянської війни. Розробка та закріплення прав другого покоління в радянському законодавстві. Права людини в Конституції УРСР 1937 р.: декларація і реальність. Становлення у конституційному законодавстві різних країн прав другого покоління. Друга світова війна та її трагічні наслідки. Падіння (руйнація) колоніальної системи та формування прав третього покоління.

Права людини і Конституція України 1996 р.: місце інституту прав та свобод людини у структурі Конституції. Людина, її права та свободи як вища цінність держави. Розширення переліку конституційних прав та свобод.

2. Проаналізуйте який вплив справила американська революція XVIII ст. на формування сучасної концепції прав людини? **Підтвердити** свою позицію.

3. Продовжити поповнення словника новими поняттями та термінами з дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»:

- Остракізм – це...
- Ізономія – це...
- Хартія – це...
- Декларація – це...
- Конституція – це...
- Утопізм – це...
- Марксизм – це...
- Універсалізм – це...
- Культурний релятивізм – це...
- Позитивізм – це...
- Демократія – це...

Додаткова література до теми

1. Бочаров В. В. Антропология права: Антропологические и юридические аспекты // Человек и право. Книга о Летней школе по юридической антропологии (г. Звенигород, 22-29 мая 1999 г.) Отв. ред. Н. И. Новикова, В. А. Тишков. М.: Изд-во, 1999. - С. 23-31.
2. Великий енциклопедичний юридичний словник / Ред. Ю.С. Шемшученко. К.: Юр. думка, 2007, 990 с.
3. Витрук Н.В. Общая теория правового положения личности. URL: <http://knigi.tr200.ru/v.php?id=77818>. Дата доступу: 16.05.2011.
4. Гулявська І. В. Історія розвитку прав людини і громадянина в Україні / І. В. Гулявська // Наше право. 2010. № 1. С. 11-16.
5. Дудченко В. В. Традиция правового развития: плюрализм правовых учений. - О.: Юрид. л-ра, 2006. - 304 с.
6. Дьяконов И. Пути истории. От древнейшего человека до наших дней. М.: Изд. фирма «Восточная литература», 1994. - 382 с.
7. Етнічність: енциклопедичний довідник / В.Б. Євтух; Нац. пед. ун-тім. М.П. Драгоманова, Центр етноглобалістики. К.: Фенікс, 2012. 396 с.
8. Загальна теорія держави і права: підруч. [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. Х.: Право, 2010. 583 с.
9. Загальна теорія права: підручник / М.І. Козюбра, С.П. Погребняк, О.В. Цельєв, Ю.І. Матвєєва; за заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваіте, 2015. 392 с.

10. Захарчук С. Співвідношення права та моралі: історико-теоретичні аспекти // Підприємництво, господарство і право. – 2007. - №4. – С. 133-136.
11. Карпачова Н. Сучасні виклики правам і свободам людини // Право України. 2008. №6. С.4-8.
12. Кистяковский Б. А. Философия и социология права. СПб.: Изд-во РХГИ, 1998. - 799 с.
13. Кленнер Г. От права природы к природе права / Пер. с нем. Т.Б.Бакназар-Юзбашева / Вступ. ст. Л. С. Мамута., под ред. Б.А.Куркина. - М.: Прогресс, 1988. – 320 с.
14. Ковлер А. И. Антропология права: Учебник для вузов. М.: «Норма», 2002. - 480 с.
15. Кон И. С. Личность как субъект общественных отношений. М.: Знание, 1966. - 48 с.
16. Конституційне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.К. Байрачна, Ю.Г. Барабаш, Ф.В. Веніславський та ін.; за ред. В.П. Колісника та Ю.Г. Барабаша. Х.: Право, 2008. 416 с.
17. Конституційне право України: Підручник / За заг. ред. В.Ф. Погорілка. К.: Наукова думка; Прецедент, 2006. 344 с.
18. Кравченко В.В. Конституційне право України: навчальний посібник. 2 вид., доповнене. К.: Атіка, 2002. 480 с.
19. Кушніренко О.Г., Слінько Т.М. Права і свободи людини та громадянина: навчальний посібник. Х.: Факт, 2001. 440 с.
20. Максимов С. Права людини: універсальність і культурна різноманітність / С. Максимов // Право України. 2010. - № 2. С. 36-43.
21. Марчук В. П. «Свободное право» в буржуазной юриспруденции (критика концепции Е. Эрлиха). - Киев: Изд-во «Вища школа», 1977. - 167 с.
22. Мутагиров Д.З. Права и свободы человека: теория и практика. Учеб. пособие. – М.: Университетская книга, Логос, 2006. – 544 с.
23. Нерсесянц В. С. Право и закон: Из истории правовых учений. М.: Наука, 1983. - 366 с.
24. Нерсесянц В. С., Муромцев Г. И. и др. Право и культура. М.: Изд-во РУДН, 2002. - 423 с.
25. Нерсесянц В.С. Философия права: Учебник для вузов / В.С. Нерсесянц. - М.: Издательская группа ИНФРА М - НОРМА, 1997. - 652 с.
26. Нерсесянц С. В. Курс лекций: Философия права / С. В. Нерсесянц. – М. : Эксмо, 2006. - 928 с.
27. Папаян Р. А. Христианские корни современного права. - М.: НОРМА, 2002. - 416 с.
28. Рабінович С.П. Концепція природи людини у римській юриспруденції: античні витоки уніфікації європейського права // Держава і право. – Випуск 40. – С.27-33.
29. Разметаєва Ю.С. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.01 теорія та історія держави і права; історія політ. і прав. вчень. Харків, 2008. 18 с.

30. Семенов Ю. И. Происхождение брака и семьи. М.: «Мысль», 1974. - 309 с.
31. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підручник. Видання 2-е, перероблене і доповнене. Харків: Еспада, 2009. 752 с.
32. Теорія держави і права. Академічний курс: підруч. / О.В. Зайчук, А.П. Заєць, В.С. Журавський та ін.; за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
33. Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2014. 468 с.
34. Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. 3-є вид. перероб. і доп. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016; Ліра ЛТД. 480 с.
35. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 2004. 540 с.
36. Шляхтун П.П. Конституційне право: словник термінів. К.: Либідь, 2005. 568 с.
37. Энгельс Ф. Происхождение семьи, частной собственности и государства. М.: Наука, 1987. - 159 с.
38. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: Укр. енцикл., 1998. Т. 5: П-С. 2003. 736 с.
39. Явич Л. С. Сущность права. Социально-философское понимание генезиса, развития функционирования юридической формы общественных отношений. Л.: Изд-во ЛГУ, 1985. - 207 с.

Тема 3. Правовий статус особи

1. Поняття правового статусу особи.
2. Структура та види правового статусу особи.
3. Принципи правового статусу особи.
4. Громадянство як стійкий правовий зв'язок людини і держави.
5. Поняття іноземних громадян та осіб без громадянства.

Завдання для індивідуальної роботи

Питання для самоконтролю

1. Що слід розуміти під правовим статусом особи?
2. Які основоположні принципи правового статусу громадян?
3. Яка різниця між «правами особи» та «правами громадянина»?
4. У чому різниця між негативним і позитивним формулюванням прав і свобод?
5. Для чого необхідні конституційні обмеження прав і свобод?
6. Яке значення має громадянство для прав і свобод? Що означає право на громадянство?
7. Як набувається громадянство України?
8. Як припиняється громадянство України?
9. Який правовий статус іноземців в Україні?
10. Який правовий статус мають біженці в Україні?

11. У чому сутність права притулку?

Теми рефератів

- Правовий статус людини і правовий статус громадянина.
- Поняття біженців і вимушених переселенців, необхідність правового регулювання їх статусу.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійно опрацювати питання: Понятійний ряд: «людина», «індивід», «особа». Походження категорії «особа». Основні підходи до проблеми правового статусу особи: ліберальний, соціалістичний, мусульманський, модель звичаєвого права. Співвідношення категорій правового статусу особи і правового положення особистості. Основні підходи до питання про структуру правового статусу особи. Конституційні принципи правового статусу особи. Види правового статусу особи: загальний, конституційний, галузевий, родовий, індивідуальний. Суб'єктивні права і юридичні обов'язки як ядро правового статусу особи.

Виникнення інституту громадянства. Античне громадянство. Становлення сучасного інституту громадянства. Підстави набуття громадянства. Обсяг прав і свобод натуралізованих громадян і громадян за народженням. Правове регулювання набуття громадянства в Україні. Підстави припинення громадянства. Свобода експатріації. Позбавлення громадянства. Правове регулювання припинення громадянства в Україні. Правовий статус біпатридів. Специфіка їх правового положення. Правові режими іноземних осіб: національний режим, режим найбільшого сприяння, спеціальний режим. Правове положення іноземних громадян і осіб без громадянства в Україні. Українське законодавство про біженців та вимушених переселенців. Специфіка їх статусу.

2. До кожного визначення підберіть правильне поняття і позначте його порядковий номер

1	Екстрадиція	людина, яка належить до певної країни, де вона має відповідний юридичний статус, або співвідносить себе з нею, має певні права, а також відповідні обов'язки
2	Громадянин	набуття громадянства при народженні
3	Експатріація	процес надання іноземцю громадянства певної країни уповноваженими на те органами
4	Філіація	видача однією державою іншій (іноземній) державі свого громадянина чи іноземця, який знаходиться на її території.
5	Особа	втрата громадянства внаслідок добровільного або примусового виселення громадянина за межі країни

6	Натуралізація		наявність в особи, громадянства двох чи більше держав
7	Правовий статус особи		стійкий правовий зв'язок між державою та особою, який виражається в їх взаємних правах та обов'язках
8	Денатуралізація		добровільний вибір одного громадянства із двох у випадку переходу території за договором від однієї до іншої держави (збереження свого колишнього громадянства чи перехід у громадянство іншої держави шляхом подачі індивідуальних заяв)
9	Апатризм		сукупність прав, свобод, обов'язків особи, що визначаються і гарантуються державою.
10	Громадянство		стан, при якому особу жодна держава відповідно до свого законодавства не вважає своїм громадянином
11	Оптація		позбавлення громадянства, що було набуто шляхом натуралізації, або вихід з нього
12	Біпатризм		представник людського роду, який у процесі взаємодії саморозвитку і соціалізації стає індивідуальністю та особистістю

5. Продовжити поповнення словника новими поняттями та термінами з дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»:

- Правовий статус особи – це...
- Особа – це...
- Громадянин – це...
- Філіація – це...
- Натуралізація – це...
- Експатріація – це...
- Біпатризм - це...
- Оптація - це...
- Денаціоналізація - це...
- Денатуралізація - це...
- Апатризм - це...
- Екстрадиція – це...

Додаткова література до теми

1. Барчук В. Права людини як головний об'єкт національної безпеки України // Підприємництво, господарство і право. 2002. №4. С.81-84.
2. Великий енциклопедичний юридичний словник / Ред. Ю.С. Шемшученко. К.: Юр. думка, 2007, 990 с.
3. Витрук Н.В. Общая теория правового положения личности. URL: <http://knigi.tr200.ru/v.php?id=77818>. Дата доступу: 16.05.2011.

4. Гасанов К.К. Абсолютные права человека и ограничения прав / К.К. Гасанов, А.В. Стремоухов // Правоведение. 2004. № 1. URL: <http://www.law.edu.ru/article/article.asp?articleID=1164805>.
5. Загальна теорія держави і права: підруч. [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. Х.: Право, 2010. 583 с.
6. Загальна теорія права: підручник / М.І. Козюбра, С.П. Погребняк, О.В. Цельєв, Ю.І. Матвеева; за заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваіте, 2015. 392 с.
7. Колодій А.М. Принципи права України: монограф. К.: Юрінком Інтер, 1998. 208 с.
8. Конституційне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.К. Байрачна, Ю.Г. Барабаш, Ф.В. Веніславський та ін.; за ред. В.П. Колісника та Ю.Г. Барабаша. Х.: Право, 2008. 416 с.
9. Кравченко В.В. Конституційне право України: навчальний посібник. 2 вид., доповнене. К.: Атіка, 2002. 480 с.
10. Кушніренко О.Г., Слінько Т.М. Права і свободи людини та громадянина: навчальний посібник. Х.: Факт, 2001. 440 с.
11. Осауленко О. І. Правовий статус громадянина України, який відбуває кримінальне покарання // Науковий вісник Української академії внутрішніх справ. 1997. №1. С.93-97
12. Основи гендерної політики: навчально-метод. посібн. / Т.І. Євтухова, Ю.В. Легенько, О.В. Родіонов, О.В. Родіонов, О.М. Руденко. К.: Укртехінформ, 2013. 234 с.
13. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник. / За заг. ред. В.Ф. Погорілка. К.: Наукова думка; Прецедент, 2006. 344 с.
14. Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні: Монографія / Кол. авторів; За ред. Н.М. Оніщенко, О.В. Зайчука. К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка»», 2007. 424 с.
15. Рабінович П. М. Права і свободи людини: соціальна сутність / Бюлетень Міністерства юстиції. 2005. № 4. С. 27-36.
16. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підручник. Видання 2-е, перероблене і доповнене. Харків: Еспада, 2009. 752 с.
17. Теорія держави і права. Академічний курс: підруч. / О.В. Зайчук, А.П. Заєць, В.С. Журавський та ін.; за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
18. Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2014. 468 с.
19. Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. 3-є вид. перероб. і доп. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016; Ліра ЛТД. 480 с.
20. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 2004. 540 с.

21. Шукліна Н. Г. Конституційно – процесуальні основи правового статусу особи в Україні / Н. Г. Шукліна // Бюлетень Міністерства юстиції України. 2010. № 3. С. 31–38.
22. Шукліна Н. Г. Правовий статус людини і громадянина як інституту конституційного права / Н. Г. Шукліна // Бюлетень Міністерства юстиції. 2004. № 12. С. 52-54.
23. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: Укр. енцикл., 1998. Т. 5: П-С. 2003. 736 с.

Тема 4. Основні класифікації прав та свобод особи

1. Система та покоління прав і свобод людини.
2. Поняття особистих (громадянських) прав і свобод людини, їх місце в системі суб'єктивних прав людини.
3. Поняття політичних прав і свобод, їх місце в системі суб'єктивних прав людини.
4. Поняття економічних, соціальних і культурних прав і свобод, їх місце в системі суб'єктивних прав людини.

Завдання для індивідуальної роботи

Питання для самоконтролю

1. Як Ви розумієте «покоління» прав людини?
2. Де і як були закріплені права, що відносять до прав людини першого покоління?
3. Які саме права відносять до прав людини першого покоління?
4. Коли і як були закріплені права другого покоління?
5. Які саме права відносять до прав людини другого покоління?
6. Що являють собою права третього покоління? З чим пов'язують їх виникнення?
7. З чим пов'язана поява прав людини четвертого покоління?
8. Що Ви розумієте під системою прав людини?
9. Які особисті права людини Ви знаєте?
10. Яка різниця між громадянськими та особистими правами?
11. У чому суть права на життя?
12. Що таке процедура «Хабеас корпус»?
13. Як, на Вашу думку, пов'язані технічний прогрес і незаконні методи вторгнення до сфери особистого життя?
14. Які правомірні обмеження свободи слова Ви можете назвати?
15. Назвіть політичні права особи? Яке значення вони мають?
16. У чому, на Вашу думку, значення соціальних і економічних прав особи?
17. Назвіть основні економічні права особи.
18. Назвіть культурні права і свободи? Яке значення вони мають?
19. Яку роль відіграють культурні права у житті людини?

Теми рефератів

- Право на життя і смертна кара.
- Право на свободу та особисту недоторканність: поняття, зміст та форми захисту.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійно опрацювати питання: Підстави класифікації прав і свобод людини: час виникнення, сфери життєдіяльності, суб'єкти прав, юридична форма закріплення. Юридичне закріплення прав першого, другого, третього покоління в основних законах держав. Перше покоління прав людини і школа природного права. Друге покоління прав людини як результат становлення соціальної держави. Формування в післявоєнний період третього покоління прав людини: право на мир, справедливий світовий порядок, розвиток, безпеку, екологічно чисте навколишнє середовище, право на залучення до сучасних досягнень науки, культури й освіти. Права солідарності і права народів. Формування четвертого покоління прав людини. Похідні права людини. Співвідношення основних і похідних прав особи. Глобальні проблеми сучасності і класифікація прав людини.

Право на життя: зміст, виникнення та припинення. Право на повагу до гідності особи. Право на гідність і право на честь (репутацію). Процедура «Хабеас корпус» в англосаксонських країнах. Недоторканність приватного життя. Юридичні підстави затримання, арештів та позбавлення волі.

Недоторканність житла. Юридичні підстави правомірних обшуків та інших вторгнень до житла. Право на таємницю листування, правові підстави прелюстрації кореспонденції. Технічний прогрес і незаконні методи вторгнення до сфери особистого життя. Свобода пересування і вибору місця проживання. Особливості інституту реєстрації та його відмінність від інституту прописки. Свобода вибору національної приналежності та мови спілкування. Свобода слова і його правомірні обмеження. Свобода совісті та віросповідання і світськість держави. Елементи принципу свободи совісті. Особисті права і свободи в Україні. Права, які забезпечують засоби правового захисту. Право на відновлення в правах судами. Право на справедливий і неупереджений судовий розгляд. Презумпція невинуватості. Поняття, зміст і практика її застосування в різних країнах світу. Права обвинуваченого і засудженого.

Право громадян на участь в управлінні справами держави, форми його здійснення. Виборчі права, їх види і практика здійснення в різних країнах. Характеристика вітчизняного законодавства про вибори і референдуми. Право рівного доступу до державної служби, свобода зборів, мітингів, демонстрацій тощо; свобода спілок та асоціацій; право петицій та ін. Політичні права і свободи в Україні.

Економічні права: право власності, право на працю, право на підприємництво та ін. Соціальні права: право на соціальне забезпечення, право на достатній рівень життя, психічного і фізичного здоров'я; право на житло, право на охорону здоров'я та медичну допомогу та ін. Культурні права: право

на освіту, право на участь у культурному житті, свобода літературної, художньої, наукової та інших видів творчості та ін. Економічні, соціальні та культурні права і свободи в Україні.

2. Класифікуйте права людини і громадянина, **відобразіть** це у вигляді **схеми**.

3.Проілюструйте на прикладах конкретних конституційних актів існування різних концептуальних підходів до закріплення прав, свобод та обов'язків людини.

4.Використовуючи офіційні тексти порівняйте зміст прав і свобод закріплених у Конституції 1996 року та Міжнародних пактах 1966 року.

5. Продовжити поповнення словника новими поняттями та термінами з дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»:

- Суб'єктивне право – це...
- Юридичний обов'язок – це...
- Політичні права – це...
- Громадянські (особисті) права – це...
- Соціальні права – це...
- Економічні права – це...
- Культурні права – це...
- Право на працю – це...
- Право на життя – це...
- Свобода совісті – це...
- Презумпція невинуватості – це...
- Виборче право – це...

Додаткова література до теми

1. Абсолютні права. URL: <http://search.ligazakon.ua/Абсолютні права>.
2. Бакірова І. Зміст конституційного права людини і громадянина на судовий захист // Право України. 2006. №12. С.23-27.
3. Барчук В. Права людини як головний об'єкт національної безпеки України // Підприємництво, господарство і право. 2002. №4. С.81-84.
4. Бахин С.В. О классификации прав человека, провозглашенных в международных соглашениях // Правоведение. 1991. № 2. С. 41-51.
5. Біденко Ю.М. Свобода мирних зібрань: демократичне значення, нормативно-правове регулювання та проблема реалізації в Україні // Вісник ХНУ ім. В.Н.Каразіна. Серія «Питання політології». 2013. № 2. С. 94-103.
6. Буткевич В. Фактори негативного впливу на ефективність реалізації прав людини в Україні // Право України. 2009. №4. С.36-41.
7. Васецький В.Ю. Забезпечення прав та свобод людини і громадянина в демократичному суспільстві (на прикладі удосконалення інституту юридичної відповідальності) // Часопис Київського університету права. 2009. №2. С.16-20.

8. Васецький В.Ю. Забезпечення прав та свобод людини шляхом удосконалення інституту юридичної відповідальності держави перед особою // Часопис Київського університету права. 2009. №3. С.25-30.
9. Великий енциклопедичний юридичний словник / Ред. Ю.С. Шемшученко. К.: Юр. думка, 2007, 990 с.
10. Витрук Н.В. Общая теория правового положения личности. URL: <http://knigi.tr200.ru/v.php?id=77818>. Дата доступу: 16.05.2011.
11. Власенко О. Л. Законодавче регулювання права громадян на мирні збори / О. Л. Власенко // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. 2008. № 3. С. 92–97.
12. Гамалій І.В. Діяльність міліції по забезпеченню конституційних прав і свобод громадян // Держава і право: Зб. наук. праць. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2000. Вип.5. С.105-111.
13. Гасанов К.К. Абсолютные права человека и ограничения прав / К.К. Гасанов, А.В. Стремоухов // Правоведение. 2004. № 1. URL: <http://www.law.edu.ru/article/article.asp?articleID=1164805>.
14. Головченко В. Конституційне право людини на гідність // Вісник Конституційного Суду України. 2003. №4. С.67-71.
15. Грошевий Ю., Копиленко О., Цвік М. Системний аналіз європейських стандартів щодо захисту прав людини: доктринальні підходи та судова практика // Право України. 2006. №8. С.143-145.
16. Домбровська О. Зміст конституційного права на життя людини і громадянина / О. Домбровська // Право України. 2002. № 5. С.37-39.
17. Домбровська О. Зміст конституційного права на життя людини та громадянина // Право України. 2002. №5. С.37-41.
18. Домбровська О.В. Поняття та ознаки конституційного права на життя людини та громадянина // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 2001. №4. С.25-32.
19. Загальна теорія держави і права: підруч. [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. Х.: Право, 2010. 583 с.
20. Загальна теорія права: підручник / М.І. Козюбра, С.П. Погребняк, О.В. Цельєв, Ю.І. Матвєєва; за заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваіте, 2015. 392 с.
21. Карпачова Н. Міжнародні стандарти у галузі прав і свобод людини та проблеми їх реалізації в Україні // Право України. 2009. №4. С.4-21.
22. Карпачова Н. Сучасні виклики правам і свободам людини // Право України. 2008. №6. С.4-8.
23. Конституційне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.К. Байрачна, Ю.Г. Барабаш, Ф.В. Веніславський та ін.; за ред. В.П. Колісника та Ю.Г. Барабаша. Х.: Право, 2008. 416 с.
24. Кравченко В.В. Конституційне право України: навчальний посібник. 2 вид., доповнене. К.: Атіка, 2002. 480 с.

25. Кузьменко П. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина за Конституцією України / П. Кузьменко // Підприємство, господарство, право. 2003. № 3. С.95-98.
26. Кушніренко О.Г., Слінько Т.М. Права і свободи людини та громадянина: навчальний посібник. Х.: Факт, 2001. 440 с.
27. Лазаренко Л. А. Види конституційного права на звернення / Л. А. Лазаренко // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. 2008. №3. С. 70–78.
28. Лещукова І.В. Гарантії прав та законних інтересів іноземців у досудовому провадженні та шляхи їх удосконалення // Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2004. № 26. С.100-106.
29. Липачова Л.М. Реалізація конституційного права людини та громадянина на звернення за захистом своїх прав і свобод до Європейського Суду з прав людини: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «конституційне право». К., 2002. 20 с.
30. Магновский І.Й. Судовий захист прав людини – невід’ємна складова правової держави // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 2002. №2. С.96-100.
31. Максимов С. Права людини: універсальність і культурна різноманітність / С. Максимов // Право України. 2010. - № 2. С. 36-43.
32. Мендеграл Т. І. Система конституційно-правових гарантій забезпечення правового статусу осіб без громадянства в Україні / Т. І. Мендеграл // Адвокат. 2009. № 1. С. 27-29.
33. Мілова Т. М. Окремі особисті права і свободи громадян України та їхня відповідність європейським стандартам / Т. М. Мілова // Часопис Київського університету права. 2005. №3. С.80-84.
34. Музика А. Права людини в площині правозахисної діяльності // Право України. 1995. №9. С.23-27.
35. Мухамедова Є. Права людини на безпечне для життя і здоров’я довкілля / Є. Мухамедова // Право України. 2010. № 5. С. 161-167.
36. Наливайко Т. В. Права і свободи в Україні: конституційно–правовий механізм захисту / Т. В. Наливайко // Часопис Київського університету права. 2009. № 2. С. 49–55.
37. Новиков В. Гарантії права особи на компенсацію шкоди, заподіяної незаконним обвинуваченням // Право України. 1998. №11. С.31-33.
38. Олійник А.Ю. Конституційне право людини на недоторканність житла // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 2002. №1. С.151-156.
39. Олійник В.Ю. Поняття і класифікація конституційних свобод людини і громадянина в Україні / В. Ю. Олійник // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. 2009. № 2. С. 52–60.
40. Орлова О.О. Свобода від катувань як абсолютне право // Матеріали круглого столу «Права людини: аксіологічний, онтологічний та гносеологічний

- виміри» (м. Дніпропетровськ, 9 грудня 2015 року, ДДУВС): зб. наук. матер. круглого столу. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. С. 86-89.
41. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник. / За заг. ред. В.Ф. Погорілка. К.: Наукова думка; Прецедент, 2006. 344 с.
 42. Похил О. Поняття і зміст конституційного права на захист своїх прав / О. Похил // Юридична Україна. 2009. № 5. С. 25-29.
 43. Рабінович П. М. Права і свободи людини: соціальна сутність / Бюлетень Міністерства юстиції. 2005. № 4. С. 27-36.
 44. Разметаєва Ю.С. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.01 теорія та історія держави і права; історія політ. і прав. вчень. Харків, 2008. 18 с.
 45. Серьогін В.О. Право на недоторканність приватного життя (прайвесі) у конституційно-правовій теорії та практиці [Текст]: монографія / В.О. Серьогін ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х. : Фінн, 2010. 605 с.
 46. Серьогін В.О. Право на недоторканність приватного життя у конституційно-правовій теорії та практиці: монографія. Харків: ФІНН, 2010. 608 с.
 47. Сіренко В. Сучасний стан реалізації основних прав і свобод людини та громадянина в Україні // Право України. 2009. №4. С.22-28.
 48. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підручник. Видання 2-е, перероблене і доповнене. Харків: Еспада, 2009. 752 с.
 49. Теорія держави і права. Академічний курс: підруч. / О.В. Зайчук, А.П. Заєць, В.С. Журавський та ін.; за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
 50. Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2014. 468 с.
 51. Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. 3-є вид. перероб. і доп. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016; Ліра ЛТД. 480 с.
 52. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 2004. 540 с.
 53. Фулей Т.І. Свобода мирних зібрань: науково-методичний посібник для суддів. Київ: Фенікс, 2014. 112 с.
 54. Чорнооченко С.І. Забезпечення таємниці особистого життя громадян України в правоохоронній діяльності // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2002. №2. С.61-67.
 55. Чорнооченко С.І. Право на свободу та особисту недоторканність фізичних осіб в Україні: проблеми здійснення та захисту // Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2002. №17. С. 72-77.
 56. Шевченко А.Є. Реалізація конституційного права на мирні зібрання в Україні: монографія / А.Є. Шевченко, М.М. Денісова, О.С. Денісова. Донецьк: Ноулідж, 2011. 138 с.
 57. Шляхтун П.П. Конституційне право: словник термінів. К.: Либідь, 2005. 568 с.

58. Шукліна Н.Г. Місце економічних прав і свобод у системі конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні // Держава і право. Випуск 36. С. 172-178.
59. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: Укр. енцикл., 1998. Т. 5: П-С. 2003. 736 с.

Тема 5. Механізм та гарантії забезпечення прав людини

1. Поняття механізму забезпечення прав і свобод людини і громадянина.
2. Конституційні гарантії: поняття і система.
3. Система органів державної влади у сфері забезпечення прав людини.

Завдання для індивідуальної роботи

Питання для самоконтролю

1. Що таке механізм забезпечення прав і свобод?
2. Які елементи механізму забезпечення прав і свобод Ви знаєте?
3. Як Ви розумієте гарантії прав та свобод?
4. Що являють собою економічні гарантії?
5. В чому полягають політичні гарантії прав та свобод особи?
6. Назвіть та охарактеризуйте юридичні гарантії.

Теми рефератів

- Шляхи підвищення ефективності діяльності органів державної влади щодо захисту прав людини і громадянина.
- Парламентські механізми захисту прав людини.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійно опрацювати питання: Види гарантій захисту прав людини. Економічні, політичні та юридичні гарантії. Юридичні гарантії захисту прав людини в Україні. Роль і місце органів державної влади як суб'єктів захисту прав людини і громадянина. Механізм забезпечення прав людини і громадянина у процесі соціально-політичного реформування українського суспільства. Місце судових і правоохоронних органів в механізмі захисту прав людини і громадянина. Зміст права на правову допомогу й законодавчі акти України, що передбачають необхідність надання кожному правової допомоги. Створення дієвої системи надання безоплатної правової допомоги. правова допомога і можливості правового захисту особи в Україні. Поняття адвокатської таємниці та її зв'язок з немайновими правами людини. Судовий захист прав і свобод громадянина. Вирішення питання судового захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. Суд як гарант прав особи. Конституційний контроль - принципи і форми захисту прав людини. Система конституційного контролю в Україні. Компетенція, принципи, форми захисту прав і свобод людини і громадянина в Конституційному Суді України. Конституційне подання та звернення. Суди загальної юрисдикції в забезпеченні реалізації прав, свобод і обов'язків людини та громадянина. Захист прав

обвинувачуваного і потерпілого в кримінальному судочинстві. Захист прав сторін в цивільному судочинстві. Захист в суді від свавілля чиновників. Звернення громадян – універсальний спосіб захисту їх прав і свобод. Адміністративно-правові форми захисту прав і свобод людини і громадянина. Адміністративний порядок оскарження рішень і дій (бездіяльності) органів виконавчої влади та їх посадових осіб. Захист прав і свобод громадян при застосуванні заходів адміністративного примусу. Роль державного нагляду і контролю у захисті прав людини і громадянина. Законодавчі гарантії прав і свобод людини і громадянина в сфері виконавчої влади. Правова регламентація обов'язків виконавчої влади та їх відповідальність у сфері захисту прав і свобод громадянина. Президент – є гарантом додержання прав і свобод людини і громадянина. Роль прокурорського нагляду в захисті прав громадян у галузі виконавчої влади. Генезис інституту парламентського уповноваженого з прав людини (омбудсмана). Інститут Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Інститут депутатського запиту. Інститут депутатського звернення. Громадський контроль органів влади. Досвід функціонування механізмів захисту прав та свобод людини і громадянина в зарубіжних країнах. Захист прав людини в системі адміністративної юстиції в зарубіжних країнах.

2. Відобразіть у вигляді схеми механізм реалізації прав і свобод людини і громадянина.

3. Проілюструйте на конкретних прикладах існування різних гарантій забезпечення прав та свобод людини.

4. До кожного визначення підберіть правильне поняття і позначте його порядковий номер

1	Гарантії прав і свобод	сукупність уявлень та почуттів, що виражають ставлення осіб та їх об'єднань до діючого або бажаного права
2	Економічні гарантії прав та свобод	це норми права, які передбачають у своїй сукупності правовий механізм, покликаний сприяти реалізації законів. Тобто, це передбачені законом спеціальні (специфічні) засоби практичною забезпечення прав та свобод людини і громадянина
3	Юридичні гарантії прав та свобод	це певні умови, способи й засоби, що забезпечують використання механізму влади народу для здійснення прав і свобод людини та громадянина
4	Політичні гарантії прав та свобод	умови, способи і засоби економічної системи держави, що включає в себе панівний тип економічних відносин, різноманітні форми власності, економічну свободу членів суспільства та їх об'єднань для фактичної реалізації прав і свобод
5	Правосвідомість	один із невід'ємних елементів правового статусу людини та громадянина; система умов, засобів, принципів і норм, що забезпечують здійснення, охорону й захист прав і свобод людини та громадянина; необхідна передумова виконання суб'єктами правовідносин обов'язків, покладених на них для реалізації зазначених прав і свобод
6	Омбудсмен	це одна із форм звернення до Конституційного Суду України, що є письмовим клопотанням у визначеній законом формі про визнання неконституційним правового акта певного органу влади або щодо необхідності офіційного тлумачення Конституції України
7	Юридична відповідальність	це форма перевірки на відповідність конституції актів та дій органів публічної влади, а так само громадських об'єднань, що здійснюють публічні функції або створені (формально і/або фактично) для участі у здійсненні публічної влади
8	Орган державної влади	посадова особа, на яку покладаються функції контролю за дотриманням законних прав та інтересів громадян в діяльності органів виконавчої влади

		і посадових осіб
9	Конституційний контроль	це структурно виокремлений, внутрішньо організований колектив державних службовців, які посідають визначені законодавством посади, наділені відповідною компетенцією для виконання певних владно-управлінських функцій і завдань держави
10	Конституційне подання	це письмове клопотання до Конституційного Суду України про необхідність офіційного тлумачення Конституції України та законів України з метою забезпечення реалізації чи захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина, а також прав юридичної особи.
11	Конституційне звернення	надання правових послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення.
12	Правова допомога	вид соціальної відповідальності, сутність якої полягає у виникненні у суб'єкта правопорушення додаткового юридичного обов'язку зазнавати несприятливих наслідків особистого, організаційного або матеріального характеру.

5. Продовжити поповнення словника новими поняттями та термінами з дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»:

- Гарантії прав і свобод – це..
- Нормативно-правові гарантії
- Економічні гарантії прав та свобод – це...
- Організаційно-правові гарантії
- Політичні гарантії прав та свобод – це...
- Юридичні гарантії прав та свобод – це...
- Правосвідомість – це..
- Юридична відповідальність – це...
- Орган державної влади – це...
- Омбудсмен – це...
- Конституційний контроль – це...
- Конституційне подання – це...
- Конституційне звернення – це...
- Правова допомога – це...

Додаткова література до теми

1. Авдюгін Р. Г. Конституційно-правові засоби забезпечення прав людини в Україні / Р. Г. Авдюгін // Державо і право: збірник наукових праць. 2010. Вип. 47. С. 148-152.
2. Андреева И.А. «Административная полиция» – институт, понятие и конструкция административного права Франции // Вестник Омского университета. Серия «Право». 2013. № 4 (37). С.44-49.
3. Атепалихін А. Судовий контроль за дотриманням конституційних прав особи під час досудового розслідування // Юридична газета. 2005. № 9. 23 травня. С.5.
4. Бородін І.Л. Адміністративно-правові способи захисту прав та свобод людини і громадянина: Монографія. Херсон: ОЛДІ-плюс, 2003. 218 с.

5. Буткевич В. Фактори негативного впливу на ефективність реалізації прав людини в Україні // Право України. 2009. №4. С.36-41.
6. Васецький В.Ю. Забезпечення прав та свобод людини і громадянина в демократичному суспільстві (на прикладі удосконалення інституту юридичної відповідальності) // Часопис Київського університету права. 2009. №2. С.16-20.
7. Великий енциклопедичний юридичний словник / Ред. Ю.С. Шемшученко. К.: Юр. думка, 2007, 990 с.
8. Галицький І.В. Типи толерантності в сучасному суспільстві // Актуальні проблеми держави і права. 2010. Вип. 52. С. 280-289. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2010_52_47.
9. Гамалій І.В. Діяльність міліції по забезпеченню конституційних прав і свобод громадян // Держава і право: Зб. наук. праць. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2000. Вип.5. С.105-111.
10. Гасанов К.К. Абсолютные права человека и ограничения прав / К.К. Гасанов, А.В. Стремоухов // Правоведение. 2004. № 1. URL: <http://www.law.edu.ru/article/article.asp?articleID=1164805>.
11. Гусейнов Л.Г. Відповідальність держав за порушення міжнародних зобов'язань у галузі прав людини: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.11 «Міжнародне право». К., 2000. 36 с.
12. Дащенко В.М. Роль недержавних правових організацій у захисті прав та законних інтересів особи // Держава і право. Випуск 38. С. 90-94.
13. Дунас Т. Роль прокуратури у захисті прав і свобод людини та громадянина // Підприємництво, господарство і право. 2003. №2. С.100-104.
14. Дяченко В.І. Система правоохоронних органів: навч. посібник / В.І. Дяченко. К.: КНЕУ, 2003. 320 с.
15. Загальна теорія держави і права: підруч. [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. Х.: Право, 2010. 583 с.
16. Загальна теорія права: підручник / М.І. Козюбра, С.П. Погребняк, О.В. Цельєв, Ю.І. Матвеева; за заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваіте, 2015. 392 с.
17. Задорожня Г. Специфіка державного захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні // Право України. 2008. №1. С.28-33.
18. Заєць Н. Місце органів внутрішніх справ у реалізації прав людини // Право України. 1999. № 9. С. 26-29.
19. Захарчук Г. Діяльність правоохоронних органів спрямована на виконання зобов'язань України, що впливають з її членства в Раді Європи / Г. Захарчук // Вісник прокуратури. 2006. № 6. С.8-18.
20. Захист прав, свобод і законних інтересів громадян України в процесі правоохоронної діяльності: Матер. Міжвуз. наук.-практ. конф. Донецьк, 27 квітня 2001 р. / Гол. ред. І.Г. Кириченко. Донецьк: ДІВС, 2001.

21. І.А. Правоохоронна діяльність України та Німеччини (порівняльно-правове дослідження) / І.А. Григоренко, А.М. Кучук. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Освіта України, 2016. 174 с.
22. Комзюк А. Адміністративний примус: деякі загальні проблеми дослідження та правового регулювання в контексті забезпечення прав людини // Право України. 2004. № 4. С.46-49.
23. Конституційне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.К. Байрачна, Ю.Г. Барабаш, Ф.В. Веніславський та ін.; за ред. В.П. Колісника та Ю.Г. Барабаша. Х.: Право, 2008. 416 с.
24. Коріняк О. Захист прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів України // Часопис Академії адвокатури України. 2010. № 9. С. 1-6.
25. Кравченко В.В. Конституційне право України: навчальний посібник. 2 вид., доповнене. К.: Атіка, 2002. 480 с.
26. Лошицький М.В. Адміністративно-правові відносини в сфері охорони громадського порядку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук за спец.: 12.00.07 – теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право. Київ, 2001. 17 с.
27. Магновський І.Й. Судовий захист прав людини – невід’ємна складова правової держави // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 2002. №2. С.96-100.
28. Маляренко В.Т. Про оскарження дій (бездіяльності) та процесуальних рішень органів дізнання, слідчого і прокурора // Вісник Верховного Суду України. 2001. № 5. С.49-54.
29. Мартиненко П. Місце і роль Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року в конституційно-правовому механізмі України // Вісник Конституційного Суду України. 2002. №2. С.64-72.
30. Мацко А. С. Інститут захисту прав людини на звернення та дія принципу пріоритету міжнародно-правових норм у внутрішньому правопорядку України / А. С. Мацко // Часопис Київського університету права. 2004. №1. – С.94–100.
31. Мендеграл Т. І. Система конституційно-правових гарантій забезпечення правового статусу осіб без громадянства в Україні / Т. І. Мендеграл // Адвокат. 2009. № 1. С. 27-29.
32. Мінюков А. Повноваження прокуратури при забезпеченні додержання конституційних прав і свобод людини і громадянина на досудовому слідстві // Право України. 2002. №10. С.35-40.
33. Мінюков А. Система органів державної влади, що забезпечують конституційні права і свободи людини і громадянина: їх повноваження // Право України. 2002. №4. С.61-65.
34. Музика А. Права людини в площині правозахисної діяльності // Право України. 1995. №9. С.23-27.
35. Наливайко Т. В. Права і свободи в Україні: конституційно–правовий механізм захисту / Т. В. Наливайко // Часопис Київського університету права. 2009. № 2. С. 49–55.

- 36.Негодченко О.В. Забезпечення прав і свобод людини органами внутрішніх справ України: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія МВС України, 2002.
- 37.Новік О. Правоохоронна діяльність: її бачення крізь призму людини // Право України. 2003. №9. С.121-124.
- 38.Огородник А. Механізм забезпечення прав і свобод людини та принципи законності в Україні // Право України. 2008. №6. С.14-18.
- 39.Олійник С. Прокуратура на шляху забезпечення прав і свобод людини і громадянина // Вісник прокуратури. 2006. №12. С.124-128.
- 40.Оніщенко Н. Захист прав і свобод людини в Україні //Право України. 2009. №4. С.47-54.
- 41.Плохой І.І. Поняття громадського порядку // Форум права. 2009. № 3. С. 500-505.
- 42.Конституційне право України: Підручник. / За заг. ред. В.Ф. Погорілка. К.: Наукова думка; Прецедент, 2006. 344 с.
- 43.Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні: Монографія / Кол. авторів; За ред. Н.М. Оніщенко, О.В. Зайчука. К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка»», 2007. 424 с.
- 44.Радзівська В. Щодо правового визначення поняття «механізм забезпечення прав і свобод людини і громадянина» / В. Радзівська // Бюлетень Міністерства юстиції України. 2010. № 3. С. 149–152.
- 45.Сердюк І.А. Основи теорії правоохоронних відносин: монограф. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2010. 196 с.
- 46.Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підручник. Видання 2-е, перероблене і доповнене. Харків: Еспада, 2009. 752 с.
- 47.Скрипнюк О. Правове забезпечення прав і свобод людини та громадянина в процесі реалізації державного управління //Право України. 2007. №4. С.3-8.
- 48.Скрипнюк О. Проблеми розвитку демократичного державного управління в контексті забезпечення прав і свобод людини в Україні //Вісник Академії правових наук України. №2(45). С.16-21.
- 49.Скрипнюк О.В. Соціальна, правова держава в Україні: проблеми теорії і практики. До 10-річчя незалежності України: монограф. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. 600 с.
- 50.Слюсар К. Методи гарантування і захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина //Право України. 2006. №4. С.35-39.
- 51.Стремоухов А.В. Человек и его правовая защита. Теоретические проблемы. СПб., 1996. 375 с.
- 52.Стрижак А. А. Конституційне судочинство в Україні та забезпечення прав і свобод людини і громадянина / А. А. Стрижак // Судова практика. 2010. № 3. С. 3-12.
- 53.Строков І.В. Особливості забезпечення прав і свобод людини у слідчій діяльності // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 2002. №2. С.63-69.

54. Теорія держави і права. Академічний курс: підруч. / О.В. Зайчук, А.П. Заєць, В.С. Журавський та ін.; за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
55. Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2014. 468 с.
56. Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. 3-є вид. перероб. і доп. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016; Ліра ЛТД. 480 с.
57. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: Навч. посіб. К.: Видавництво «Школа», 2003. 256 с.
58. Усенко О.В. Дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів, що ведуть боротьбу з організованою злочинністю // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2003. №8. С.167-176.
59. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 2004. 540 с.
60. Фрицький О.Ф. Роль правоохоронної діяльності у захисті конституційних прав і свобод людини і громадянина // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 1997. №2. С.15-21
61. Шевчук С. Судовий захист прав людини: практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції. Вид. 2-е, випр., доп. К.: Реферат, 2007. 848 с.
62. Шемшученко Ю.С. Правоохоронна діяльність // Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (гол. редкол.) та ін. К.: Укр. енцикл., 1998. Т. 5: П-С. 2003. 736 с.
63. Шляхтун П.П. Конституційне право: словник термінів. К.: Либідь, 2005. 568 с.
64. Шмоткін О.В. Конституційно-правовий механізм захисту прав людини Службою безпеки України: конституційне законодавство // Законодавство України: Науково-практичний коментар. 2006. №4. С.5-10.
65. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: Укр. енцикл., 1998. Т. 5: П-С. 2003. 736 с.

Тема 6. Теоретичні та конституційно-правові основи забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності

1. Поняття правоохоронної діяльності.
2. Конституційно-правові засади діяльності правоохоронних органів у забезпеченні прав людини.
3. Основні форми та методи діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Завдання для індивідуальної роботи

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення правоохоронної діяльності.
2. Перелічіть ознаки правоохоронної діяльності.
3. Що таке правоохоронний орган?
4. Як співвідносяться поняття «правоохоронна діяльність» та «правоохоронний орган України»?
5. Визначте мету та завдання правоохоронної діяльності.
6. Розкрийте зміст принципів (засад) діяльності правоохоронних органів.
7. Визначте форми діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення прав і свобод людини.
8. Як співвідносяться форми та методи діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення прав і свобод людини?
9. Які методи діяльності правоохоронних органів Ви знаєте?
10. Які з них вважаєте пріоритетними? Чому?

Теми рефератів

- Основні напрямки реформування системи правоохоронних органів в аспекті забезпечення прав людини.
- Громадський контроль за здійсненням правоохоронної діяльності.

Завдання для самостійної роботи

Самостійно опрацювати питання:

Забезпечення прав людини як одне з основних завдань правоохоронних органів. Завдання та функції правоохоронних органів. Головні детермінанти порушень прав людини правоохоронними органами та шляхи їх усунення. Попередження катувань та жорстокого поводження в діяльності правоохоронних органів.

Принцип недискримінації у роботі правоохоронця. Профілактика упереджень і стереотипів у роботі правоохоронця. Особливості запровадження нового Кримінального процесуального кодексу.

Принципи рівності та недискримінації в роботі правоохоронців. Правовий статус, гарантії діяльності та відповідальність працівника поліції. Зміст державного контролю за діяльністю поліції. Нагляд органів прокуратури за діяльністю поліції та повноваження судових органів щодо здійснення контролю. Громадський контроль за здійсненням правоохоронної діяльності. Відомчий контроль за законністю діяльності правоохоронних органів. Оскарження незаконних дій працівників правоохоронних органів.

2. Проведіть порівняльний аналіз форм та методів діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні.

3. Використовуючи нормативні матеріали складіть схему, яка відображає систему правоохоронних органів.

4. Продовжити поповнення словника новими поняттями та термінами з дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»:

- Правоохоронна діяльність – це...
- Правоохоронний орган – це...
- Охорона – це...
- Захист – це...
- Форми діяльності – це...
- Методи діяльності – це...
- Метод примусу – це...
- Метод заохочення – це...
- Превенція – це...
- Покарання – це...

Додаткова література до теми

1. Авдюгін Р. Г. Конституційно-правові засоби забезпечення прав людини в Україні / Р. Г. Авдюгін // Державо і право: збірник наукових праць. 2010. Вип. 47. С. 148-152.
2. Андреева И.А. «Административная полиция» – институт, понятие и конструкция административного права Франции // Вестник Омского университета. Серия «Право». 2013. № 4 (37). С.44-49.
3. Атепалихін А. Судовий контроль за дотриманням конституційних прав особи під час досудового розслідування // Юридична газета. 2005. № 9. 23 травня. С.5.
4. Ахтирська Н.М., Касько В.В., Маланчук Б.А., Мелікян А., Пошва Б.М., Фулей Т.І., Шукліна Н.Г. Застосування в Україні європейських стандартів протидії жорсткому поведженню і безкарності: науково-практичний посібник для суддів / за заг. ред. проф. В.Т. Маляренка. К.: К.І.С, 2011. 320 с.
5. Білоус В. Т. Координація управління правоохоронними органами України по боротьбі з економічною злочинністю (адміністративно-правовий аспект): дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07 / Білоус Віктор Тарасович. Ірпінь, 2004. 444 с.
6. Бондаренко І. Правоохоронна діяльність і правоохоронні органи: поняття та ознаки // Право України. 2003. № 4. С. 18-21.
7. Бондаренко І. Правоохоронні органи України та їх функції // Право України. 2005. № 7. С. 53–56.
8. Боняк В.А. Методологический анализ интерпретаций понятия «правоохранительная система» // Вестник Владимирского юридического института ФСИН. 2013. № 1. С. 52-56.
9. Боняк В.О. Органи охорони правопорядку України в сучасному вимірі: конституційно-правовий аспект: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Ліра ЛТД, 2015. 372 с.
10. Боняк В.О. Щодо визначення статусу органів охорони правопорядку (за матеріалами діяльності Конституційної Асамблеї) // Науковий вісник

Дніпропетровського держ. університету внутрішніх справ. 2013. № 1. С. 31-39.

11. Бородін І.Л. Адміністративно-правові способи захисту прав та свобод людини і громадянина: Монографія. Херсон: ОЛДІ-плюс, 2003. 218 с.
12. Буткевич В. Фактори негативного впливу на ефективність реалізації прав людини в Україні // Право України. 2009. №4. С.36-41.
13. Васьковська О. Огляд законодавства країн СНД щодо забезпечення права на мирні збори // Право України. 2008. №10. С.105-113.
14. Вашанова О.В. Роль Европейского суда по правам человека в развитии принципа недискриминации. URL: <http://www.lawmix.ru/comm/2746>.
15. Ведерніков Ю.А. Правоохоронна діяльність в Україні: теретико-правовий аспект: монограф. / Ю.А. Ведерніков, А.М. Кучук. К.: Знання України, 2009. 219 с.
16. Великий енциклопедичний юридичний словник / Ред. Ю.С. Шемшученко. К.: Юр. думка, 2007, 990 с.
17. Гамалій І.В. Діяльність міліції по забезпеченню конституційних прав і свобод громадян // Держава і право: Зб. наук. праць. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2000. Вип.5. С.105-111.
18. Гірич В.М. До проблеми визначення базових понять у контексті реформування правоохоронних органів / Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1153>.
19. Грошевий Ю., Копиленко О., Цвік М. Системний аналіз європейських стандартів щодо захисту прав людини: доктринальні підходи та судова практика //Право України. 2006. №8. С.143-145.
20. Дудар О.Ф. Організаційно-правові засади дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів. Основні детермінанти їх порушення // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2004. № 9. С.104-111.
21. Дяченко В.І. Система правоохоронних органів: навч. посібник / В.І. Дяченко. К.: КНЕУ, 2003. 320 с.
22. Европейский кодекс полицейской этики. Рекомендация Rec. (2001)10. Принята Комитетом министров Совета Европы 19 сентября 2001 года. URL: <http://polis.osce.org/library/f/2687/1492/CoE>.
23. Загуменна Ю.О. Правоохоронні органи: поняття, ознаки, функції, особливості діяльності // Право і безпека. 2010. № 3. С. 145-150. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pib_2010_3_33.pdf.
24. Задорожня Г. Специфіка державного захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні // Право України. 2008. №1. С.28-33.
25. Заєць Н. Місце органів внутрішніх справ у реалізації прав людини // Право України. 1999. № 9. С. 26-29.
26. Заєць С., Мартиновський Р. (упоряд.) Практичний посібник з аргументації у справах щодо дискримінації. Київ: Рада Європи, 2015. 72 с.

27. Захарчук Г. Діяльність правоохоронних органів спрямована на виконання зобов'язань України, що випливають з її членства в Раді Європи / Г. Захарчук // Вісник прокуратури. 2006. № 6. С.8-18.
28. Захист прав, свобод і законних інтересів громадян України в процесі правоохоронної діяльності: Матер. Міжвуз. наук.-практ. конф. Донецьк, 27 квітня 2001 р. / Гол. ред. І.Г. Кириченко. Донецьк: ДІВС, 2001.
29. Ільченко І. Деякі питання застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практика Європейського суду з прав людини в Україні / І. Ільченко // Право України. 2009. № 10. С. 145-148.
30. Іщенко А.В. Забезпечення прав і свобод людини криміналістичними засобами і методами. Постановка проблеми // Конституційні гарантії захисту людини у сфері правоохоронної діяльності: Матер. наук.-практ. конф. 24-25 вересня 1999 р. Дніпропетровськ: Дніпроп. юрид. ін-т, 1999. С.26-27.
31. Карпачова Н. Сучасні виклики правам і свободам людини //Право України. 2008. №6. С.4-8.
32. Комзюк А. Адміністративний примус: деякі загальні проблеми дослідження та правового регулювання в контексті забезпечення прав людини // Право України. 2004. № 4. С.46-49.
33. Коріняк О. Захист прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів України // Часопис Академії адвокатури України. 2010. № 9. С. 1-6.
34. Лысенков С.Л. Формы правового регулирования деятельности органов внутренних дел по обеспечению реализации конституционных прав и свобод советских граждан. К.: МВД УССР, 1981. 36 с.
35. Малярченко В.Т. Про оскарження дій (бездіяльності) та процесуальних рішень органів дізнання, слідчого і прокурора // Вісник Верховного Суду України. 2001. № 5. С.49-54.
36. Манукян В. Антропологи в погонах. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1203941725>.
37. Михайленко Р. Расследование преступлений: законность и обеспечение прав граждан. – К., 1999.
38. Мицик В.В. Зміст та механізм здійснення європейської Конвенції про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню //Держава і право. Випуск 40. С. 505-509.
39. Негодченко О.В. Забезпечення прав і свобод людини органами внутрішніх справ України: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія МВС України, 2002.
40. Новік О. Правоохоронна діяльність: її бачення крізь призму людини // Право України. 2003. №9. С.121-124.
41. Огородник А. Механізм забезпечення прав і свобод людини та принципи законності в Україні // Право України. 2008. №6. С.14-18.
42. Олійник В. Ю. Зміст діяльності органів внутрішніх справ по забезпеченню конституційного права на свободу та особисту недоторканність / В. Ю. Олійник // Право України, 2002. № 7. С.27-28.

43. Орлова О.О. Практика Європейського суду з прав людини в контексті ст. 3 Європейської конвенції про захист прав та основоположних свобод при здійсненні кримінального судочинства в Україні // Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези Всеукр. науково-практ. конф. (Хмельницький, 3 березня 2017 р). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2017. С. 608-609.
44. Орлова О.О. Свобода від катувань як абсолютне право // Матеріали круглого столу «Права людини: аксіологічний, онтологічний та гносеологічний виміри» (м. Дніпропетровськ, 9 грудня 2015 року, ДДУВС): зб. наук. матер. круглого столу. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. С. 86-89.
45. Охота Я.В. Визначення «жорстокого поводження» // Часопис Київського університету права. 2013/4. С. 372-375. URL: file:///C:/Users/BE%BB%D1%8C/Downloads/Chkup_2013_4_91.pdf.
46. Конституційне право України: Підручник. / За заг. ред. В.Ф. Погорілка. К.: Наукова думка; Прецедент, 2006. 344 с.
47. Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні: Монографія / Кол. авторів; За ред. Н.М. Оніщенко, О.В. Зайчука. К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка»», 2007. 424 с.
48. Пушкар П.В. Заборона катувань та інші форми жорстокого поводження чи покарання: застосування практики Європейського суду з прав людини. URL: http://aau.edu.ua/static/pdf/hr_ppushkar_art3.pdf.
49. Сердюк І.А. Основи теорії правоохоронних відносин: монограф. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2010. 196 с.
50. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підручник. Видання 2-е, перероблене і доповнене. Харків: Еспада, 2009. 752 с.
51. Смірський В.В. Забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства // Вісник Запорізького юридичного інституту. 2000. №2. Ст.152-155.
52. Строков І.В. Особливості забезпечення прав і свобод людини у слідчій діяльності // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 2002. №2. С.63-69.
53. Тертишник В. Проблеми розкриття злочинів та забезпечення прав і свобод людини // Використання сучасних досягнень науки і практики у підвищенні ефективності боротьби зі злочинністю: Тези доповідей наук.-практ. конф. К., 2000. С.93-95.
54. Усенко О.В. Дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів, що ведуть боротьбу з організованою злочинністю // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2003. №8. С.167-176.
55. Червяцова А.О. Право на життя та заборона катувань у рішеннях Європейського суду з прав людини: аналіз судової практики за статтею 2 і 3 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: навч. посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 308 с.

56. Чернооченко С.І. Право на свободу та особисту недоторканість фізичних осіб в Україні: проблеми здійснення та захисту // Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2002. №17. С. 72-77.
57. Шишкіна Е.В. Зобов'язання держав щодо заборони поганого поводження з людиною // Держава і право. Випуск 41. С. 588-595.

Тема 7. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності

1. Поняття міжнародних стандартів з прав людини: зміст, значення.
2. Міжнародна система захисту прав людини.
3. Регіональне співробітництво держав у галузі прав людини.

Завдання для індивідуальної роботи

Питання для самоконтролю

1. Які основні напрями міжнародного співробітництва в галузі прав людини Ви знаєте?
2. Що являють собою міжнародні стандарти у галузі прав людини?
3. Коли виникла потреба існування міжнародних стандартів у галузі прав людини?
4. Які цілі Загальної декларації прав людини?
5. Що Ви знаєте про роль України у створенні ООН?
6. Яку роль відіграє ООН у захисті прав та свобод людини?
7. Коли і з якою метою було створено Раду Європи?
8. Перерахуйте міжнародні організації, що займаються питаннями захисту прав людини.
9. Які організації Ради Європи призначені забезпечувати контроль за дотриманням прав людини?
10. Назвіть відомі Вам загальноєвропейські акти з питань захисту прав людини.

Теми рефератів

- Роль Організації Об'єднаних Націй у сучасному суспільстві в захисті прав і свобод громадян.
- Європейський Суд з прав людини в системі захисту прав громадян в Україні.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійно опрацювати питання: Основні напрямки міжнародного співробітництва в галузі прав людини. Права людини в системі міжнародно-правових актів. Міжнародні принципи і норми в галузі захисту прав людини. Міжнародні конвенції з прав людини. Загальна Декларація прав людини.

«Віденська декларація і Програма дій» (1993). Європейська (1950), Американська (1969), Африканська (1981) – регіональні конвенції з прав людини. Повноваження універсальних і регіональних органів у галузі прав людини і механізми їх захисту. Функції контрольних органів, заснованих міжнародними конвенціями з прав людини. Механізм розгляду індивідуальних скарг. Україна і Рада Європи. Аналіз положень Конвенції про захист прав людини і основних свобод. Аналіз положень Закону України «Про виконання рішень і застосування практики Європейського Суду з прав людини». Ефективність впливу рішень Суду на національну юридичну практику. Роль Конвенції про захист прав людини та основних свобод у діяльності Конституційного Суду України. Імплементация Конвенції про захист прав людини та основних свобод Верховним Судом України. Практика застосування судами загальної юрисдикції України положень Конвенції про захист прав людини та основних свобод, а також рішень Європейського Суду з прав людини. Повноваження Комісара Ради Європи з прав людини. Захист прав індивіда міжнародними органами. Поняття міжнародно-правових стандартів у галузі прав людини та правоохоронної діяльності, їх види, зміст та співвідношення з національним законодавством. «Людський вимір» правоохоронної діяльності. Загальна характеристика основних міжнародно-правових актів щодо забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1979 р.). Керівні принципи ефективного здійснення Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1989 р.). Декларація ПАРЄ про поліцію (1979 р.). Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою (1985 р.). Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження чи покарання (1975 р.). Конвенція проти тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поводження та покарання (1984 р.). Звід принципів захисту всіх осіб, які піддаються затриманню чи ув'язненню у будь-якій формі (1989 р.). Основні принципи поводження з ув'язненими (1990 р.). Мінімальні стандартні правила ООН стосовно заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила) 1990 р.

2. Які міжнародні угоди про права жінок Вам відомі? **Розкажіть** про них.

3. **Змодельуйте** найбільш доцільну, на Ваш погляд, структуру міжнародних організацій з захисту прав людини.

4. **Випишіть** із Статуту ООН положення, що стосуються поваги до прав людини.

5. **Продовжити** поповнення словника новими поняттями та термінами з дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»:

- Декларація – це...
- Конвенція – це...
- ООН – це...
- ЕКОСОП – це...
- ОБСЄ – це...

- СНД – це...
- Європейський Суд з прав людини – це...
- Міжнародний кримінальний суд – це...
- Скарга – це...
- Позов – це...

Додаткова література до теми

1. Антонович М. Міжнародна система захисту прав людини: крізь призму України // Право України. 2007. №3. С.37-41.
2. Антонович М. Міжнародне публічне право: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 308 с.
3. Ахтирська Н.М., Касько В.В., Маланчук Б.А., Мелікян А., Пошва Б.М., Фулей Т.І., Шукліна Н.Г. Застосування в Україні європейських стандартів протидії жорстокому поводженню і безкарності: науково-практичний посібник для суддів / за заг. ред. проф. В.Т. Маляренка. К.: К.І.С, 2011. 320 с.
4. Баймуратов М.О. Міжнародне право: Підручник. Суми: ВТД «Університетська книга»; Одеса: Астропринт, 2006. 424с.
5. Великий енциклопедичний юридичний словник / Ред. Ю.С. Шемшученко. К.: Юр. думка, 2007, 990 с.
6. Грошевий Ю., Копиленко О., Цвік М. Системний аналіз європейських стандартів щодо захисту прав людини: доктринальні підходи та судова практика //Право України. 2006. №8. С.143-145.
7. Гусейнов Л.Г. Відповідальність держав за порушення міжнародних зобов'язань у галузі прав людини: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.11 «Міжнародне право». К., 2000. 36 с.
8. Документ Копенгагенского совещания Конференции по человеческому измерению СБСЕ: международный документ от 29 июня 1990 г. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_082.
9. Европейская комиссия по борьбе с расизмом и нетерпимостью // Сборник общеполитических рекомендаций ЕКПН. Общеполитическая рекомендация № 11: О борьбе с расизмом и расовой дискриминацией в работе правоохранительных органов (принята 29 июня 2007 года). Страсбург, март 2014 года. URL: https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/gpr/compilations_en/ecri14-17%20%20recommandation%201-14%20russe.pdf.
10. Европейский кодекс полицейской этики. Рекомендация Rec. (2001)10. Принята Комитетом министров Совета Европы 19 сентября 2001 года. URL: <http://polis.osce.org/library/f/2687/1492/CoE>.
11. Ільченко І. Деякі питання застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практика Європейського суду з прав людини в Україні / І. Ільченко // Право України. 2009. № 10. С. 145-148.

12. Карпачова Н. Міжнародні стандарти у галузі прав і свобод людини та проблеми їх реалізації в Україні // Право України. 2009. №4. С.4-21.
13. Кононенко В. Рішення Європейського суду з прав людини як прецедент тлумачення Конвенції про захист прав людини та основних свобод //Право України. 2008. №3. С.131-134.
14. Міжнародне право: Навч. посібник / За ред. М.В. Буроменського – К.: Юрінком Інтер, 2006, 336 с.
15. Мілова Т. М. Окремі особисті права і свободи громадян України та їхня відповідність європейським стандартам / Т. М. Мілова // Часопис Київського університету права. 2005. №3. С.80-84.
16. Орлова О.О. Європейська система захисту прав людини // Права людини: аксіологічний, онтологічний та гносеологічний виміри: матеріали науково-практичного семінару (м. Дніпро, 7 груд. 2016 р.) / укл.: канд. юрид. наук, доц. І.А. Сердюк, Ю.Г. Мороз. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра, 2017. С. 108-110.
17. Орлова О.О. Практика Європейського суду з прав людини в контексті ст. 3 Європейської конвенції про захист прав та основоположних свобод при здійсненні кримінального судочинства в Україні // Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези Всеукр. науково-практ. конф. (Хмельницький, 3 березня 2017 р). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2017. С. 608-609.
18. Практика Європейського суду з прав людини у справах, пов'язаних із захистом прав і свобод дитини / Судова влада України. URL: <http://bpm.ko.court.gov.ua/sud1005/news/288066/>.
19. Рабінович П. Знання практики Європейського Суду з прав людини як передумова ефективного використання механізму їх захисту в Україні //Право України. 2009. №4. С.42-46.
20. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: науково-метод. посібник для суддів. 2-ге вид. випр., допов. К., 2014. 208 с.

Тема 8. Забезпечення прав людини в Україні

1. Конституційний захист прав людини в Україні.
2. Неурядові правозахисні організації України.
3. Діяльність України на міжнародній арені з метою забезпечення прав людини.

Завдання для індивідуальної роботи

Питання для самоконтролю

1. Що слід розуміти під конституційним захистом прав людини?
2. Назвіть неурядові правозахисні організації які Вам відомі.
3. Коли в українському законодавстві вперше було закріплене право громадян на звернення до міжнародних органів захисту прав людини?

4. Що таке юридичний захист особи та як це закріплюється у Конституції України? Як забезпечує Конституція України юридичний захист особи?
5. Як співвідносяться Конституція України та міжнародні стандарти у галузі прав людини?
6. Назвіть причини проведення політичних, економічних та правових реформ на початку 90-х років в СРСР та Україні.
7. Назвіть державні інститути позасудового захисту прав і свобод людини і громадянина.
8. Яке значення для України має практика Європейського суду з прав людини?

Теми рефератів

- Питання прав особи в програмах політичних партій і діяльності громадських організацій і демократичних рухів країни.
- Значення міжнародного права для реформування правової системи України.
- Сучасні проблеми забезпечення прав людини в Україні.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійно опрацювати питання: Права людини в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Утвердження принципу пріоритетності невід'ємних прав людини у внутрішній і зовнішній політиці країни. Взаємна відповідальність громадянина і держави. Визнання пріоритету міжнародних норм в галузі прав людини у національному законодавстві України. Удосконалення діяльності органів держави по забезпеченню прав людини.

Розвиток національного законодавства в галузі забезпечення прав і свобод людини. Право громадян звертатися до міжнародних організацій з метою захисту своїх прав і свобод. Реалізація конституційного права громадян на звернення до міжнародних органів з захисту прав і свобод людини. Конституція України про право громадян на звернення до міжнародних судових органів чи до відповідних органів міжнародних організацій за захистом своїх прав та свобод. Порядок звернення до Європейського Суду з прав людини.

Вступ України до Ради Європи. Україна і Європейський Суд з прав людини. Гуманітарна реформа як один із основних напрямів сучасної модернізації Основного Закону України. Особливості реалізації та впровадження гуманітарної реформи в Україні.

2. Проаналізуйте заходи спрямовані на протидію корупції в Україні? Які з них можна назвати глобальними?

3. Проаналізуйте текст Конституції України, спираючись на конкретні статті Основного Закону, назвіть загальні гарантії прав та свобод людини і громадянина та гарантії правосуддя в Україні.

4. Проаналізуйте основні етапи судової реформи в Україні.

5. Продовжити поповнення словника новими поняттями та термінами з дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»:

- Конституція – це...
- Адвокатура – це...
- Прокуратура – це...
- Неурядова організація – це...
- Політична партія – це...
- Громадська організація – це...
- Законність – це...
- Гласність – це...

Додаткова література до теми

1. Авдюгін Р. Г. Конституційно-правові засоби забезпечення прав людини в Україні / Р. Г. Авдюгін // Державо і право: збірник наукових праць. 2010. Вип. 47. С. 148-152.
2. Ахтирська Н.М., Касько В.В., Маланчук Б.А., Мелікян А., Пошва Б.М., Фулей Т.І., Шукліна Н.Г. Застосування в Україні європейських стандартів протидії жорстокому поводженню і безкарності: науково-практичний посібник для суддів / за заг. ред. проф. В.Т. Маляренка. К.: К.І.С, 2011. 320 с.
3. Боняк В.О. Органи охорони правопорядку України в сучасному вимірі: конституційно-правовий аспект: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Ліра ЛТД, 2015. 372 с.
4. Ведерніков Ю.А. Правоохоронна діяльність в Україні: теретико-правовий аспект: монограф. / Ю.А. Ведерніков, А.М. Кучук. К.: Знання України, 2009. 219 с.
5. Забезпечення прав інвалідів в Україні: теоретичні і практичні засади адміністративно-правового регулювання: монографія / О.В. Паровишник. Харків: Право, 2016. 264 с.
6. Задорожня Г. Специфіка державного захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні // Право України. 2008. №1. С.28-33.
7. Правоохоронна діяльність України та Німеччини (порівняльно-правове дослідження) / І.А. Григоренко, А.М. Кучук. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Освіта України, 2016. 174 с.
8. Карпачова Н. Сучасні виклики правам і свободам людини //Право України. 2008. №6. С.4-8.
9. Коріняк О. Захист прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів України // Часопис Академії адвокатури України. 2010. № 9. С. 1-6.
10. Мілова Т. М. Окремі особисті права і свободи громадян України та їхня відповідність європейським стандартам / Т. М. Мілова // Часопис Київського університету права. 2005. №3. С.80-84.

11. Негодченко О.В. Забезпечення прав і свобод людини органами внутрішніх справ України: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія МВС України, 2002.
12. Огородник А. Механізм забезпечення прав і свобод людини та принципи законності в Україні // Право України. 2008. №6. С.14-18.
13. Оніщенко Н. Захист прав і свобод людини в Україні //Право України. 2009. №4. С.47-54.
14. Орлова О.О. Практика Європейського суду з прав людини в контексті ст. 3 Європейської конвенції про захист прав та основоположних свобод при здійсненні кримінального судочинства в Україні // Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези Всеукр. науково-практ. конф. (Хмельницький, 3 березня 2017 р). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2017. С. 608-609.
15. Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні: Монографія / Кол. авторів; За ред. Н.М. Оніщенко, О.В. Зайчука. К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка»», 2007. 424 с.
16. Путраймс І. І. Напрямки підвищення ефективної імплементації міжнародних стандартів прав людини у правову систему України / І. І. Путраймс // Бюлетень Міністерства юстиції України. 2009. № 3. С. 95-102.
17. Пушкар П.В. Заборона катувань та інші форми жорстокого поводження чи покарання: застосування практики Європейського суду з прав людини. URL: http://aau.edu.ua/static/pdf/hr_ppushkar_art3.pdf.
18. Рабінович П. Знання практики Європейського Суду з прав людини як передумова ефективного використання механізму їх захисту в Україні //Право України. 2009. №4. С.42-46.
19. Сіренко В. Сучасний стан реалізації основних прав і свобод людини та громадянина в Україні // Право України. 2009. №4. С.22-28.
20. Скрипнюк О. Проблеми розвитку демократичного державного управління в контексті забезпечення прав і свобод людини в Україні //Вісник Академії правових наук України. №2(45). С.16-21.
21. Стрижак А. А. Конституційне судочинство в Україні та забезпечення прав і свобод людини і громадянина / А. А. Стрижак // Судова практика. 2010. № 3. С. 3-12.
22. Чернооченко С.І. Забезпечення таємниці особистого життя громадян України в правоохоронній діяльності // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2002. №2. С.61-67.
23. Чернооченко С.І. Право на свободу та особисту недоторканість фізичних осіб в Україні: проблеми здійснення та захисту // Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2002. №17. С. 72-77.
24. Шукліна Н. Г. Конституційно – процесуальні основи правового статусу особи в Україні / Н. Г. Шукліна // Бюлетень Міністерства юстиції України. 2010. № 3. С. 31–38.

Тема 9. Забезпечення прав людини в умовах глобалізації

1. Права людини в умовах глобалізації світу.
2. Правові основи біоетики та охорони здоров'я громадян: міжнародні стандарти у галузі прав людини.

Завдання для індивідуальної роботи

Питання для самоконтролю

1. Що таке глобалізація?
2. Назвіть ознаки глобалізації.
3. В чому полягає універсалізація прав людини?
4. Що являє собою правова глобалізація?
5. Чи модно назвати глобалізацію гуманною?
6. У чому полягають причини трудової міграції?
7. Назвіть основні напрями розвитку правового співробітництва держав у сфері міграції.
8. Хто такі внутрішньопереміщені особи?
9. Що таке евтаназія? Яка перспектива її легалізації в Україні?
10. Назвіть новітні права людини, що стали ознакою глобалізації.
11. Що таке концепція сталого розвитку?
12. В чому, на Ваш погляд, проблемність біоетики?

Теми рефератів

- Право на життя як основна проблема біоетики, охорони здоров'я громадян.
- Концепція сталого розвитку: суть і глобальне значення.
- Глобалізація та розвиток міграційного законодавства.

Завдання для самостійної роботи

1. Самостійно опрацювати питання: Поняття і суть глобалізації. Глобалізація прав людини. Забезпечення соціально-економічних прав у сучасному світі. Екологічне право України та екологічні права людини в умовах глобалізації. Міжнародний захист прав людини і процеси глобалізації. Регіоналізм і права людини. Принципи і норми міжнародного гуманітарного права – консолідуюча основа захисту прав людини у збройних конфліктах. Кримінально-правові аспекти охорони прав людини та боротьба з міжнародним тероризмом. Права людини і злочинність в умовах глобалізації світу.

Нові права людини. Право на розвиток. Право на справедливий та гуманний міжнародний порядок. Право на чисте навколишнє середовище. Проблема прав людини у контексті біоетики і охорони здоров'я. Формування біоетики. Правові аспекти права на евтаназію, права на клонування людини, права на трансплантацію людських органів.

Шляхи і засоби її реалізації в Україні і інших країнах світу.

2. Назвіть негативні та позитивні приклади впливу глобалізації на забезпечення прав людини. Обґрунтуйте свою позицію.

3. Змодельуйте подальший розвиток глобалізаційних процесів у сфері забезпечення прав людини.

4. Продовжити поповнення словника новими поняттями та термінами з дисципліни «Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності»:

- Глобалізація – це...
- Геополітика – це...
- Біоетика – це...
- Демографія – це...
- Міграція – це...
- Евтаназія – це...
- Клонування – це...
- Трансплантація – це...
- Тероризм – це...
- Корупція – це..

Додаткова література до теми

1. Алексеева Т. А. Гражданское общество, правовое государство и право. Выступ. за «круглым столом» журн. «Государство и право» и Вопросы философии» // Государство и право. 2002. № 1. С.30 - 34.
2. Аникин А. В. История финансовых потрясений. Российский кризис в свете мирового опыта. М., Олимп-Бизнес, 2002. 448 с.
3. Астафьева, О. Н. Параметры порядка социокультурного пространства. Синергетика: человек, общество. М.: Нова, 2007. С. 248 – 256.
4. Барлыбаев Х. А. Путь человечества: самоуничтожение или устойчивое развитие / Х. А. Барлыбаев. М.: Изд-во Комиссии Госдумы по устойчивому развитию, 2001. 228 с.
5. Барлыбаев, Х. А. Общая теория глобализации и устойчивого развития М.: Издание Государственной Думы, 2003. 335 с.
6. Бек У. Политическая динамика в глобальном обществе риска / У. Бек // Мировая экономика и международные отношения. 2002. № 5. С. 10 – 19.
7. Бек У. Что такое глобализация? (Ошибки глобализма – ответы на глобализацию) / пер. с нем. А.Григорьева и В.Седельника / У. Бек. М.: Прогресс-Традиция, 2001. 304 с.
8. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма - ответы на глобализацию. Пер. с нем. А. Григорьева, В. Седельника; Общ. ред. и послесл. А. Филиппова - М.: Прогресс-Традиция, 2001. 304 с.
9. Белик, А. А. Культурология. Антропологические теории культур / А. А. Белик. – М.: Российский государственный гуманитарный университет, 1999. – 240 с.
10. Бжезинский З. Великая шахматная доска. Перевод О. Ю. Уральской М.: Междунар. отношения, 1998. 256 с.
11. Бжезинский, З. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы. М.: Международные отношения, 2005. 392 с.

12. Бжезинский, З. Выбор: мировое господство или глобальное лидерство. М.: Международные отношения, 2004. 288 с.
13. Биндюков, Н. Г. Глобализация и Россия: парадигма, социально-политический аспект, стратегия левых сил / Н. Г. Биндюков. М: ИТРК, 2004. 367 с.
14. Блинов А.С. Национальное государство в условиях глобализации: контуры построения политико-правовой модели формирующегося глобального порядка. М.: МАКС Пресс, 2003. 150 с.
15. Блохин А. В. За безопасность и стабильность европейского континента // Нелегальная миграция как угроза международной стабильности и безопасности государств. Материалы междунар. конф. Минск, 2004. С. 44.
16. Бобков, Ф.Д. Современный глобальный капитализм / Ф.Д. Бобков, Е. Иванов, А. Свечников и др. М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. 351 е.
17. Бокарев С. Н. Организация правоохранительной деятельности в сфере регулирования миграционных процессов: отечественный и зарубежный опыт // Незаконная миграция и правоохранительная деятельность. Материалы «круглого стола» 11—12 сент. 2003 г. Ростов н/Д, 2004. С. 42-47.
18. Бутенко, Л. И. Глобализация: сущность и современные проблемы // Социально-гуманитарные знания. 2002. № 3. С. 6 – 9.
19. Вебер А. Антиглобалистские движения - начало великой смуты XXI в.? // Мировая экономика и международные отношения. 2001. № 12. С. 50 - 56.
20. Верле. Г. Принципы международного уголовного права: учебник / Герхард Верле; пер. с англ. С. В. Саяпина. О.: Фенікс; М.: Транслит, 2011. 910 с.
21. Воронкова В.Г. Філософія: навч. посіб.. К. : ВД «Професіонал», 2004. 464 с.
22. Глухарева Л.И. Права человека в современном мире (социально-философские основы и государственно-правовое регулирование). М.: Юристъ, 2003. 304 с.
23. Глущенко Г.И. Влияние международной трудовой миграции на развитие мирового и национального хозяйства. М.: ИИЦ «Статистика России», 2006. 267 с.
24. Гордеев В.В. Мировая экономика и проблемы глобализации. М.: Высшая школа, 2008.-407 с.
25. Давид Э. Принципы международного гуманитарного права: Курс лекций, прочитанных на юридическом факультете Открытого Брюссельского университета. М.: Международный Комитет Красного Креста, 2011. 1144 с.
26. Емельянов В. П. Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование / Емельянов В.П. - С.-Пб.: Юрид. центр Пресс, 2002. - 291 с.
27. Кучмії О. Доктрина «спрямованої Франкофонії» Французької Республіки. Дослідження світової політики: Зб.наук. праць. К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. Вип. 45. С.147-167.

28. Лукашевич В.М. Глобалістика: навч. посіб.. Львів : Новий Світ 2000, 2005.
29. Лукашук И. И. Глобализация, государство, право, XXI век. М.: Спарк, 2000. 261 с.
30. Макарчук В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн : навч. посіб. К. : Атіка, 2007. 624 с.
31. Мартен Д. Метаморфози світу: Соціологія глобалізації / Домінік Мартен. К.: Вид. дім «КМ Академія», 2005.
32. Миграционные процессы в развивающихся странах Азии- и Африки (динамика и современное состояние) / Отв. ред. А.А. Рогожин. М.: ИМЭМО РАН, 2007. 147 с.
33. Миграционные процессы: социально-экономический аспект (на примере ведущих стран). Отв. ред. Кириченко Э.В., Шкундин М.З. М.: ИМЭМО РАН, 2007.-170 с.
34. Орлова Т.В. Історія сучасного світу (XV – XXI століття): [навч. посіб.]. К. : Вікар, 2008. 552 с.
35. Панарин А. С. Искушение глобализмом. М.: ЭКСМОпресс, 2000. 416 с.
36. Права человека и процессы глобализации современного мира / Отв. ред. чл.-корр. РАН, д. ю. н. Е. А. Лукашева. М.: Норма, 2005. 464 с.
37. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу: навч. посіб. Львів : Видавництво Львівського національного університету ім. Івана Франка, 2009. 640 с.
38. Юськів Б.М. Глобалізація і трудова міграція в Європі: монографія. Рівне: Видавець О.М.Зень, 2009. 479 с.
39. Ялі М. Глобальна криза ідентичності та її вплив на формування нового світового порядку. Дослідження світової політики: [Зб.наук. праць]. К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. Вип. 45. С.66-74.

III. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття прав людини.
2. Поняття гідності людини.
3. Людська гідність як фундаментальна основа прав людини.
4. Практичне значення проблеми забезпечення прав людини.
5. Права людини як моральне явище.
6. Права людини – як конкретно-історичний феномен.
7. Права людини як політичне явище.
8. Наукові парадигми прав людини.
9. Концепції прав людини.
10. Демократія і права людини.
11. Природно-правова і позитивістська концепції права і прав людини.
12. Соціалістичні вчення та проблема особистості.
13. Основні закономірності розвитку демократії і прав людини.
14. Буржуазні революції XVII – XVIII ст. і формування концепції природних прав людини.
15. Розвиток прав людини і громадянина у XIX – початку XX ст. у законодавстві та суспільній практиці.
16. Розробка та закріплення прав другого покоління в радянському законодавстві.
17. Права людини в Конституції УРСР 1937 р.: декларація і реальність.
18. Становлення у конституційному законодавстві різних країн прав другого покоління.
19. Права людини і Конституція України 1996 р.: місце інституту прав та свобод людини у структурі Конституції.
20. Поняття правового статусу особи.
21. Структура та види правового статусу особи.
22. Принципи правового статусу особи.
23. Громадянство як стійкий правовий зв'язок людини і держави.
24. Поняття іноземних громадян та осіб без громадянства.
25. Правовий статус людини і правовий статус громадянина.
26. Поняття біженців і вимушених переселенців, необхідність правового регулювання їх статусу.
27. Система та покоління прав і свобод людини.
28. Поняття особистих (громадянських) прав і свобод людини, їх місце в системі суб'єктивних прав людини.
29. Поняття політичних прав і свобод, їх місце в системі суб'єктивних прав людини.
30. Поняття економічних, соціальних і культурних прав і свобод, їх місце в системі суб'єктивних прав людини.
31. Підстави класифікації прав і свобод людини: час виникнення, сфери життєдіяльності, суб'єкти прав, юридична форма закріплення.

- 32.Юридичне закріплення прав першого, другого, третього покоління в основних законах держав.
- 33.Право на життя: зміст, виникнення та припинення.
- 34.Свобода слова і його правомірні обмеження.
- 35.Свобода совісті та віросповідання і світськість держави.
- 36.Презумпція невинуватості.
- 37.Виборчі права, їх види і практика здійснення в різних країнах.
- 38.Поняття механізму реалізації прав і свобод людини і громадянина.
- 39.Конституційні гарантії: поняття і система.
- 40.Система органів державної влади у сфері забезпечення прав людини.
- 41.Шляхи підвищення ефективності діяльності органів державної влади щодо захисту прав людини і громадянина.
- 42.Парламентські механізми захисту прав людини.
- 43.Економічні, політичні та юридичні гарантії.
- 44.Зміст права на правову допомогу й законодавчі акти України, що передбачають необхідність надання кожному правової допомоги.
- 45.Судовий захист прав і свобод громадянина.
- 46.Система конституційного контролю в Україні.
- 47.Інститут Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
- 48.Поняття правоохоронної діяльності.
- 49.Конституційно-правові засади діяльності правоохоронних органів у забезпеченні прав людини.
- 50.Основні форми та методи діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні.
- 51.Завдання та функції правоохоронних органів.
- 52.Основні напрямки реформування системи правоохоронних органів в аспекті забезпечення прав людини.
- 53.Громадський контроль за здійсненням правоохоронної діяльності.
- 54.Поняття міжнародних стандартів з прав людини: зміст, значення.
- 55.Міжнародна система захисту прав людини.
- 56.Регіональне співробітництво держав у галузі прав людини.
- 57.Роль Організації Об'єднаних Націй у сучасному суспільстві в захисті прав і свобод громадян.
- 58.Європейський Суд з прав людини в системі захисту прав громадян в Україні.
- 59.Аналіз положень Конвенції про захист прав людини і основних свобод.
- 60.Аналіз положень Закону України «Про виконання рішень і застосування практики Європейського Суду з прав людини».
- 61.Практика застосування судами загальної юрисдикції України положень Конвенції про захист прав людини та основних свобод, а також рішень Європейського Суду з прав людини.
- 62.Конституційний захист прав людини в Україні.

- 63.Право громадян звертатися до міжнародних організацій з метою захисту своїх прав і свобод.
- 64.Неурядові правозахисні організації України.
- 65.Визнання пріоритету міжнародних норм в галузі прав людини у національному законодавстві України.
- 66.Удосконалення діяльності органів держави по забезпеченню прав людини.
- 67.Діяльність України на міжнародній арені з метою забезпечення прав людини.
- 68.Питання прав особи в програмах політичних партій і діяльності громадських організацій і демократичних рухів країни.
- 69.Значення міжнародного права для реформування правової системи України.
- 70.Сучасні проблеми забезпечення прав людини в Україні.
- 71.Права людини в умовах глобалізації світу.
- 72.Глобалізація та розвиток міграційного законодавства.
- 73.Правові основи біоетики та охорони здоров'я громадян: міжнародні стандарти у галузі прав людини.
- 74.Право на життя як основна проблема біоетики, охорони здоров'я громадян.
- 75.Концепція сталого розвитку: суть і глобальне значення.

IV. ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Базові джерела:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. № 2235-III (із змін.) // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 13. Ст.65; 2005. № 30. Ст. 408.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
4. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 р. № 3771-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
5. Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» від 21 січня 1994 р. № 3857-XII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
6. Закон України «Про державну службу» від 17 листопада 2011 р. № 4050 – VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
8. Закон України «Про звернення громадян» від 02 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
9. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 р. № 422/96-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
10. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 р. №1550 – III [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
11. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 5 квітня 2001 р. № 2365-III [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
12. Закон України «Про імміграцію» від 07 червня 2001 р. № 2491-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
13. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 8 липня 2011 року № 3671-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
14. Закон України «Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців» від 10 січня 2002 р. № 2942-III // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 17. Ст.118.
15. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 року. № 1906-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.

16. Закон України «Про ратифікацію Європейської конвенції про громадянство» від 20 вересня 2006 р. № 163 – V // Відомості Верховної Ради України. 2006. № 45. Ст.437 .
17. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 № 1706-VII. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
18. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15 квітня 2014р. № 1207-VII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
19. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 № 2801 – XII // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 4. Ст.19.
20. Закон України «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України» від 21.11.1996 № 537/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1997. №8 Ст.60.
21. Закон України «Про правовий статус закордонних українців» від 04.03.2004 № 1582-IV. Електронний ресурс [Режим доступу]: zakon1.rada.gov.ua.
22. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про охорону підводної культурної спадщини» від 20.09.2006 № 164–V. Електронний ресурс [Режим доступу]: zakon1.rada.gov.ua.
23. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про охорону архітектурної спадщини Європи» від 20.09.2006 № 165–V. Електронний ресурс [Режим доступу]: zakon1.rada.gov.ua.
24. Закон України «Про ратифікацію Європейської конвенції про правовий статус трудящих-мігрантів» від 16.03.2007 № 755-V. Електронний ресурс [Режим доступу]: zakon1.rada.gov.ua.
25. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 07.07.2010 № 2453 – VI. Електронний ресурс [Режим доступу]: zakon1.rada.gov.ua.
26. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 № 3460-VI. Електронний ресурс [Режим доступу]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
27. Закон України «Про засади державної мовної політики» від 13.07..2012 № 5029 – VI Електронний ресурс [Режим доступу]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>.
28. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р. № 5076 – VI Електронний ресурс [Режим доступу]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
29. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. № 964-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
30. Закон України „Про запобігання корупції” від 14.10.2014 № 1700-VII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.

31. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 р. № 3781-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
32. Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 23 грудня 1993 р. № 3782-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
33. Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» від 19 червня 2003 р. № 975-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
34. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення права засуджених і осіб, які тримаються під вартою, на листування з питань, пов'язаних з порушенням прав людини» від 1 грудня 2005 р. № 3166-IV IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
35. Закон України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду» від 1 грудня 1994 р. № 266/94-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
36. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV // Відомості Верховної Ради України. 2006. № 30. Ст.260.
37. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
38. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
39. Закон України «Про Національну гвардію України» від 01.01.2016, підстава 928-19[Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
40. Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show> .
41. Закон України «Про Службу безпеки України» від 30 червня 1992 р. № 2229-ХІІ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
42. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 р. № 2135-ХІІ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show> .
43. Указ Президента України «Про Повноваженого Представника Президента України з питань додержання прав і свобод людини і громадянина» від 5 квітня 2007 р. № 276/2007 // Офіційний вісник України. 2007. № 27. Стор.15. Стаття 1083.

44. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show> .
45. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show> .
46. Постанова Верховної Ради України «Про засади державної політики України в галузі прав людини» від 17 червня 1999 р. № 757-XIV // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 35. Ст.303.
47. Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини»» від 31 травня 2006 р. № 784 (з наступ. змінами) // Офіційний вісник України. 2006. № 22. Стор.138. Стаття 1655.
48. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку отримання дозволу суду на здійснення заходів, які тимчасово обмежують права людини та використання добутої інформації» від 26 вересня 2007 р. №1169 // Офіційний вісник України. 2007. №73. Стаття 2725.
49. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку виконання Державним казначейством України рішень суду щодо відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури, а також судів» від 04.02.2008 № 39 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
50. Постанова Верховного Суду України «Про посилення судового захисту прав та свобод людини і громадянина» від 30 травня 1997 р. № 7 // <http://zakon1.rada.gov.ua>
51. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 217 А (III) від 10 грудня 1948 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>
52. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>
53. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>
54. Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. (із змінами, внес. Протоколом № 11) // <http://zakon1.rada.gov.ua>
55. Основні принципи та керівні положення, що стосуються права на правовий захист і відшкодування збитку для жертв грубих порушень міжнародних норм в галузі прав людини та серйозних порушень міжнародного гуманітарного права, затв. Комісією з прав людини ООН 25 липня 2005 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>
56. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою, прийнята Резолюцією 40/34 Генеральної Асамблеї ООН 29 листопада 1985 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>
57. Декларація про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки і

покарання, прийнята Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 3452 від 9 грудня 1975 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>

58. Європейська конвенція щодо відшкодування збитку жертвам насильницьких злочинів від 24 листопада 1983 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>
59. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, прийнятий Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 34/169 від 17 грудня 1979 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>
60. Декларація про поліцію, прийнята Резолюцією ПАРЄ від 8 травня 1979 р. № 690 // <http://zakon1.rada.gov.ua>
61. Документ Копенгагенської наради Конференції з людського виміру НБСЄ від 29 червня 1990 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>
62. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя стосовно неповнолітніх («Пекінські правила»), прийняті Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 40/33 від 10 грудня 1985 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>
63. Мінімальні стандартні правила ООН стосовно заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням («Токійські правила») 1990 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>

Навчальні та наукові видання:

1. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. М. Дженіс, Р. Кей, Е. Бредні. Пер. з англ. К.: „АртЕк”, 1997. 624 с
2. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності : навч. посібник / Кол. авт.; за ред. д.ю.н., доц. В.О. Боняк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 224 с.
3. Ієрусалімов О.І., Стахурський М.Ф., Ієрусалімова І.О. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина: Курс лекцій, навчально-методичні та довідкові матеріали до них / За заг. ред. І.П. Голосніченка. К.: ГАН, 2004, 352 с.
4. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: Підручник. К.: Всеукраїнська асоціація видавців „Правова єдність”, 2008. 350 с.
5. Конституція України: Офіц. текст: Коментар законодавства України про права та свободи людини і громадянина: Навч. посібник/ Авт. - упоряд. М.І. Хавронюк. 2-е вид., перероб. і доп. К.: А.С.К., 2003. 384 с. (Нормативні документи та коментарі).
6. Кравченко В.В. Конституційне право України: Навч. посіб. К.: Атіка, 2007. 568 с.
7. Марущак О. А. Нормативно-правове регулювання місцевого самоврядування в Україні : навчальний посібник. Чернігів : ЧНТУ, 2019. 268 с.
8. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність : Закони і комент.: Навч. посіб. / ред.: М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. К. : Атіка, 2000. 510 с.

9. Права людини і правоохоронні органи: Посіб. для практичного навчання. Страсбург, 1998. 141 с.
10. Правоохоронні органи України: Курс лекцій / А. П. Гель, Г. С. Семаков, Д. П. Цвігун. К.: МАУП, 2000. 240 с.
11. Рабінович П.М., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина: Навч. посіб.- К.: Атіка, 2004. 464 с.
12. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Навч. посіб. / В. С. Ковальський, В. Т. Білоус, С. Е. Демський та ін. К.: Юрінком Інтер, 2003. 320 с.
13. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / В. С. Ковальський, О. С. Захарова, В. Я. Карабань та ін.; Ред. В. Маляренко. К.: Юрінком Інтер, 2004. 376 с.
14. Судебные и правоохранительные органы Украины: Учеб. пособие / А. С. Васильев, В. В. Иванов, Л. А. Корчевная и др. 3-е изд., доп. и перераб. Х.: Одиссей, 2004. 320 с.
15. Шукліна Г.Г. Конституційно-правове регулювання прав і свобод людини і громадянина в Україні (проблеми теорії та практики): монографія. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 424 с.

Додаткова

1. Абсолютні права. URL: <http://search.ligazakon.ua/Абсолютні права>.
2. Авдюгін Р. Г. Конституційно-правові засоби забезпечення прав людини в Україні / Р. Г. Авдюгін // Державо і право: збірник наукових праць. 2010. Вип. 47. С. 148-152.
3. Алексеева Т. А. Гражданское общество, правовое государство и право. Выступ. за «круглым столом» журн. «Государство и право» и Вопросы философии» // Государство и право. 2002. № 1. С.30 - 34.
4. Андреева И.А. «Административная полиция» – институт, понятие и конструкция административного права Франции // Вестник Омского университета. Серия «Право». 2013. № 4 (37). С.44-49.
5. Аникин А. В. История финансовых потрясений. Российский кризис в свете мирового опыта. М., Олимп-Бизнес, 2002. 448 с.
6. Антонович М. Міжнародна система захисту прав людини: крізь призму України // Право України. 2007. №3. С.37-41.
7. Антонович М. Міжнародне публічне право: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 308 с.
8. Астафьева, О. Н. Параметры порядка социокультурного пространства. Синергетика: человек, общество. М.: Нова, 2007. С. 248 – 256.
9. Атепалихін А. Судовий контроль за дотриманням конституційних прав особи під час досудового розслідування // Юридична газета. 2005. № 9. 23 травня. С.5.
10. Ахтирська Н.М., Касько В.В., Маланчук Б.А., Мелікян А., Пошва Б.М., Фулей Т.І., Шукліна Н.Г. Застосування в Україні європейських стандартів

протидії жорстокому поводженню і безкарності: науково-практичний посібник для суддів / за заг. ред. проф. В.Т. Маляренка. К.: К.І.С, 2011. 320 с.

11. Баймуратов М.О. Міжнародне право: Підручник. Суми: ВТД «Університетська книга»; Одеса: Астропринт, 2006. 424с.
12. Бакальчук В. О. Толерантність до нетолерантності: проблеми протидії нетерпимості в Україні // Стратегічні пріоритети. 2010. № 1. С. 92-97.
13. Бакірова І. Зміст конституційного права людини і громадянина на судовий захист // Право України. 2006. №12. С.23-27.
14. Барлыбаев Х. А. Путь человечества: самоуничтожение или устойчивое развитие / Х. А. Барлыбаев. М.: Изд-во Комиссии Госдумы по устойчивому развитию, 2001. 228 с.
15. Барлыбаев, Х. А. Общая теория глобализации и устойчивого развития М.: Издание Государственной Думы, 2003. 335 с.
16. Барчук В. Порушення прав людини як загроза національній безпеці України // Підприємництво, господарство і право. 2002. №6. С.64-66.
17. Барчук В. Права людини як головний об'єкт національної безпеки України // Підприємництво, господарство і право. 2002. №4. С.81-84.
18. Бахин С.В. О классификации прав человека, провозглашенных в международных соглашениях // Правоведение. 1991. № 2. С. 41-51.
19. Баштанник В. Регламентация захисту прав людини у системі права ЄС: організаційно-правовий аспект // Право України. 2006. №9. С.56-60.
20. Бек У. Политическая динамика в глобальном обществе риска / У. Бек // Мировая экономика и международные отношения. 2002. № 5. С. 10 – 19.
21. Бек У. Что такое глобализация? (Ошибки глобализма – ответы на глобализацию) / пер. с нем. А.Григорьева и В.Седельника / У. Бек. М.: Прогресс-Традиция, 2001. 304 с.
22. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма - ответы на глобализацию. Пер. с нем. А. Григорьева, В. Седельника; Общ. ред. и послесл. А. Филиппова - М.: Прогресс-Традиция, 2001. 304 с.
23. Белик, А. А. Культурология. Антропологические теории культур / А. А. Белик. – М.: Российский государственный гуманитарный университет, 1999. – 240 с.
24. Белінський Ю.Є. Поняття «зброя» та його нормативне визначення // Право і суспільство. 2012. № 1. С. 188-191.
25. Берднік І.В. Історичний аспект міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю Ukraine - EU. Modern technology, business and law : collection of international scientific papers : in 2 parts. Part 2. Modern engineering. Sustainable development. Innovations in social work: philosophy, psychology, sociology. Current problems of legal science and practice. Chemihiv : CNUT, 2015, p. 241-245.
26. Берднік І.В. Історія кримінально-правової охорони водних ресурсів до початку XIX століття. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». Випуск 47. Том 3, 2017. С. 37-40.

27. Берднік І.В. Кримінально-правова охорона водних ресурсів за законодавством окремих країн світу. Приватне та публічне право. Сумський національний аграрний університет. № 1. 2018. С. 104-108.
28. Берднік І.В. Кримінально-правова охорона водних ресурсів за законодавством України, Казахстану, Грузії та Азейбарджану: порівняльно-правовий аспект. Право і суспільство. № 1. 2018. С. 228-233.
29. Берднік І.В. Проблеми кримінально-правової кваліфікації порушення правил охорони вод (стаття 242 Кримінальний кодекс України). Судова та слідча практика в Україні. Херсонський державний університет. Випуск 6. 2018. С. 16-22.
30. Берднік І.В. Розвиток кримінального законодавства у сфері охорони водних ресурсів у ХІХ столітті. *Visegrad journal on human right*. 4 (volume 2). 2017. С. 29-33.
31. Бжезинский З. Великая шахматная доска. Перевод О. Ю. Уральской М.: Междунар. отношения, 1998. 256 с.
32. Бжезинский, З. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы. М.: Международные отношения, 2005. 392 с.
33. Бжезинский, З. Выбор: мировое господство или глобальное лидерство. М.: Международные отношения, 2004. 288 с.
34. Биндюков, Н. Г. Глобализация и Россия: парадигма, социально-политический аспект, стратегия левых сил / Н. Г. Биндюков. М: ИТРК, 2004. 367 с.
35. Біденко Ю.М. Свобода мирних зібрань: демократичне значення, нормативно-правове регулювання та проблема реалізації в Україні // Вісник ХНУ ім. В.Н.Каразіна. Серія «Питання політології». 2013. № 2. С. 94-103.
36. Білас А.І. Правоохоронна діяльність країн ЄС: порівняльно-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». К., 2016. 227 с. С. 42.
37. Білоус В. Т. Координація управління правоохоронними органами України по боротьбі з економічною злочинністю (адміністративно-правовий аспект): дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07 / Білоус Віктор Тарасович. Ірпінь, 2004. 444 с.
38. Блинов А.С. Национальное государство в условиях глобализации: контуры построения политико-правовой модели формирующегося глобального порядка. М.: МАКС Пресс, 2003. 150 с.
39. Блохин А. В. За безопасность и стабильность европейского континента // Нелегальная миграция как угроза международной стабильности и безопасности государств. Материалы междунар. конф. Минск, 2004. С. 44.
40. Бобков, Ф.Д. Современный глобальный капитализм / Ф.Д. Бобков, Е. Иванов, А. Свечников и др. М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. 351 е.
41. Бокарев С. Н. Организация правоохранительной деятельности в сфере регулирования миграционных процессов: отечественный и зарубежный

- опыт // Незаконная миграция и правоохранительная деятельность. Материалы «круглого стола» 11—12 сент. 2003 г. Ростов н/Д, 2004. С. 42-47.
42. Бондаренко І. Правоохоронна діяльність і правоохоронні органи: поняття та ознаки // Право України. 2003. № 4. С. 18-21.
 43. Бондаренко І. Правоохоронні органи України та їх функції // Право України. 2005. № 7. С. 53–56.
 44. Боняк В.А. Методологический анализ интерпретаций понятия «правоохранительная система» // Вестник Владимирского юридического института ФСИН. 2013. № 1. С. 52-56.
 45. Боняк В.О. Органи охорони правопорядку України в сучасному вимірі: конституційно-правовий аспект: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Ліра ЛТД, 2015. 372 с.
 46. Боняк В.О. Щодо визначення статусу органів охорони правопорядку (за матеріалами діяльності Конституційної Асамблеї) // Науковий вісник Дніпропетровського держ. університету внутрішніх справ. 2013. № 1. С. 31- 39.
 47. Бородін І.Л. Адміністративно-правові способи захисту прав та свобод людини і громадянина: Монографія. Херсон: ОЛДІ-плюс, 2003. 218 с.
 48. Бутенко, Л. И. Глобализация: сущность и современные проблемы // Социально-гуманитарные знания. 2002. № 3. С. 6 – 9.
 49. Буткевич В. Фактори негативного впливу на ефективність реалізації прав людини в Україні // Право України. 2009. №4. С.36-41.
 50. Васецький В.Ю. Забезпечення прав та свобод людини і громадянина в демократичному суспільстві (на прикладі удосконалення інституту юридичної відповідальності) // Часопис Київського університету права. 2009. №2. С.16-20.
 51. Васецький В.Ю. Забезпечення прав та свобод людини шляхом удосконалення інституту юридичної відповідальності держави перед особою // Часопис Київського університету права. 2009. №3. С.25-30.
 52. Васьковська О. Огляд законодавства країн СНД щодо забезпечення права на мирні збори // Право України. 2008. №10. С.105-113.
 53. Вашанова О.В. Роль Европейского суда по правам человека в развитии принципа недискриминации. URL: <http://www.lawmix.ru/comm/2746>.
 54. Вебер А. Антиглобалистские движения - начало великой смуты XXI в.? // Мировая экономика и международные отношения. 2001. № 12. С. 50 - 56.
 55. Ведерніков Ю.А. Правоохоронна діяльність в Україні: теретико-правовий аспект: монограф. / Ю.А. Ведерніков, А.М. Кучук. К.: Знання України, 2009. 219 с.
 56. Великий енциклопедичний юридичний словник / Ред. Ю.С. Шемшученко. К.: Юр. думка, 2007, 990 с.
 57. Верле, Г. Принципы международного уголовного права: учебник / Герхард Верле; пер. с англ. С. В. Саяпина. О.: Фенікс; М.: ТрансЛит, 2011. 910 с.

58. Витрук Н.В. Общая теория правового положения личности. URL: <http://knigi.tr200.ru/v.php?id=77818>. Дата доступу: 16.05.2011.
59. Власенко О. Л. Законодавче регулювання права громадян на мирні збори / О. Л. Власенко // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. 2008. № 3. С. 92–97.
60. Волинка К. Забезпечення прав і свобод особи в Україні: теоретичні і практичні аспекти // Право України. 2000. №11. С.30-33.
61. Воронкова В.Г. Філософія: навч. посіб.. К. : ВД «Професіонал», 2004. 464 с.
62. Галицький І.В. Типи толерантності в сучасному суспільстві // Актуальні проблеми держави і права. 2010. Вип. 52. С. 280-289. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2010_52_47.
63. Гамалій І.В. Діяльність міліції по забезпеченню конституційних прав і свобод громадян // Держава і право: Зб. наук. праць. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2000. Вип.5. С.105-111.
64. Гасанов К.К. Абсолютные права человека и ограничения прав / К.К. Гасанов, А.В. Стремоухов // Правоведение. 2004. № 1. URL: <http://www.law.edu.ru/article/article.asp?articleID=1164805>.
65. Гірич В.М. До проблеми визначення базових понять у контексті реформування правоохоронних органів / Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1153>.
66. Глухарева Л.И. Права человека в современном мире (социально-философские основы и государственно-правовое регулирование). М.: Юристъ, 2003. 304 с.
67. Глущенко Г.И. Влияние международной трудовой миграции на развитие мирового и национального хозяйства. М.: ИИЦ «Статистика России», 2006. 267 с.
68. Головатий С. Принцип людських прав - один з основоположних принципів українського конституційного ладу // Право України. Юридичний журнал : науково-практичне фахове видання. 2017. № 7. С. 95-108.
69. Головченко В. Конституційне право людини на гідність // Вісник Конституційного Суду України. 2003. №4. С.67-71.
70. Гордеев В.В. Мировая экономика и проблемы глобализации. М.: Высшая школа, 2008.-407 с.
71. Грошевий Ю., Копиленко О., Цвік М. Системний аналіз європейських стандартів щодо захисту прав людини: доктринальні підходи та судова практика //Право України. 2006. №8. С.143-145.
72. Гулявська І. В. Історія розвитку прав людини і громадянина в Україні / І. В. Гулявська // Наше право. 2010. № 1. С. 11-16.
73. Гусейнов Л.Г. Відповідальність держав за порушення міжнародних зобов'язань у галузі прав людини: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.11 «Міжнародне право». К., 2000. 36 с.
74. Давид Э. Принципы международного гуманитарного права: Курс лекций, прочитанных на юридическом факультете Открытого Брюссельского

- университета. М.: Международный Комитет Красного Креста, 2011. 1144 с.
75. Дашенко В.М. Роль недержавних правових організацій у захисті прав та законних інтересів особи // Держава і право. Випуск 38. С. 90-94.
 76. Дешко Л., Доллінер П. До питання про компетенцію Європейського Союзу у сфері захисту прав людини // Підприємництво, господарство і право. 2007. №7. С. 104-107.
 77. Документ Копенгагенского совещания Конференции по человеческому измерению СБСЕ: международный документ от 29 июня 1990 г. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_082.
 78. Домбровська О. Забезпечення реалізації суб'єктивного права на життя людини (теоретико-правовий аспект) / О. Домбровська // Підприємство, господарство, право. 2003. № 3 С. 98-99.
 79. Домбровська О. Зміст конституційного права на життя людини і громадянина / О. Домбровська // Право України. 2002. № 5. С.37-39.
 80. Домбровська О. Зміст конституційного права на життя людини та громадянина // Право України. 2002. №5. С.37-41.
 81. Домбровська О.В. Поняття та ознаки конституційного права на життя людини та громадянина // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 2001. №4. С.25-32.
 82. Дробуш І. В. Проблеми класифікації конституційно-правових гарантій політичних прав громадян України / І. В. Дробуш // Часопис Київського університету права. 2005. № 3. С.100-105.
 83. Дудар О.Ф. Організаційно-правові засади дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів. Основні детермінанти їх порушення // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2004. № 9. С.104-111.
 84. Дунас Т. Роль прокуратури у захисті прав і свобод людини та громадянина // Підприємництво, господарство і право. 2003. №2. С.100-104.
 85. Дяченко В.І. Система правоохоронних органів: навч. посібник / В.І. Дяченко. К.: КНЕУ, 2003. 320 с.
 86. Европейская комиссия по борьбе с расизмом и нетерпимостью // Сборник общеполитических рекомендаций ЕКРН. Общеполитическая рекомендация № 11: О борьбе с расизмом и расовой дискриминацией в работе правоохранительных органов (принята 29 июня 2007 года). Страсбург, март 2014 года. URL: https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/gpr/compilations_en/ecri14-17%20%20recommandation%201-14%20russe.pdf.
 87. Европейский кодекс полицейской этики. Рекомендация Rec. (2001)10. Принята Комитетом министров Совета Европы 19 сентября 2001 года. URL: <http://polis.osce.org/library/f/2687/1492/CoE>.
 88. Емельянов В. П. Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование / Емельянов В.П. - С.-Пб.: Юрид. центр Пресс, 2002. - 291 с.

89. Етнічність: енциклопедичний довідник / В.Б. Євтух; Нац. пед. ун-тім. М.П. Драгоманова, Центр етноглобалістики. К.: Фенікс, 2012. 396 с.
90. Забезпечення прав інвалідів в Україні: теоретичні і практичні засади адміністративно-правового регулювання: монографія / О.В. Паровишник. Харків: Право, 2016. 264 с.
91. Загальна теорія держави і права: підруч. [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. Х.: Право, 2010. 583 с.
92. Загальна теорія права: підручник / М.І. Козюбра, С.П. Погребняк, О.В. Цельєв, Ю.І. Матвеева; за заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваіте, 2015. 392 с.
93. Загуменна Ю.О. Правоохоронні органи: поняття, ознаки, функції, особливості діяльності // Право і безпека. 2010. № 3. С. 145-150. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pib_2010_3_33.pdf.
94. Задорожня Г. Специфіка державного захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні // Право України. 2008. №1. С.28-33.
95. Заєць Н. Місце органів внутрішніх справ у реалізації прав людини // Право України. 1999. № 9. С. 26-29.
96. Заєць С., Мартиновський Р. (упоряд.) Практичний посібник з аргументації у справах щодо дискримінації. Київ: Рада Європи, 2015. 72 с.
97. Захарчук Г. Діяльність правоохоронних органів спрямована на виконання зобов'язань України, що впливають з її членства в Раді Європи / Г. Захарчук // Вісник прокуратури. 2006. № 6. С.8-18.
98. Захист прав, свобод і законних інтересів громадян України в процесі правоохоронної діяльності: Матер. Міжвуз. наук.-практ. конф. Донецьк, 27 квітня 2001 р. / Гол. ред. І.Г. Кириченко. Донецьк: ДІВС, 2001.
99. І.А. Правоохоронна діяльність України та Німеччини (порівняльно-правове дослідження) / І.А. Григоренко, А.М. Кучук. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Освіта України, 2016. 174 с.
100. Ільченко І. Деякі питання застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практика Європейського суду з прав людини в Україні / І. Ільченко // Право України. 2009. № 10. С. 145-148.
101. Іщенко А.В. Забезпечення прав і свобод людини криміналістичними засобами і методами. Постановка проблеми // Конституційні гарантії захисту людини у сфері правоохоронної діяльності: Матер. наук.-практ. конф. 24-25 вересня 1999 р. Дніпропетровськ: Дніпроп. юрид. ін-т, 1999. С.26-27.
102. Карпачова Н. Міжнародні стандарти у галузі прав і свобод людини та проблеми їх реалізації в Україні // Право України. 2009. №4. С.4-21.
103. Карпачова Н. Сучасні виклики правам і свободам людини //Право України. 2008. №6. С.4-8.
104. Козинець І.Г. Козинець О.Г. Правові аспекти соціально-економічної інтеграції біженців в Україні // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2016. №2. Т.1. С. 47-51.

105. Козинець І.Г., Козинець О.Г. Права біженців в контексті прав людини в сучасному світі // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. Том 2. №2. С.21-24.
106. Козинець О.Г. Виникнення та розвиток адвокатури у стародавні часи // Розвиток наукових досліджень 2013: Матеріали дев'ятої міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 25-27 листопада 2013 р. Полтава: Вид-во «ІнтерГрафіка», 2013. Т.3. С.39-43.
107. Козинець О.Г. Закріплення прав людини у Декларації прав людини і громадянина Франції 1789 р. // Цивілізаційна роль прав людини в упорядкуванні соціальних відносин: Збірник матеріалів науково-практичного семінару / за редакцією канд. істор. наук Козинець О.Г. Чернігів: КП „Видавництво „Чернігівські обереги”, 2007. С.14-21.
108. Козинець О.Г. Історія розвитку інституту прав людини в Новий час // Сборник научных трудов SWorld. Выпуск 2. Т.30. Иваново: МАРКОВА АД, 2014. С.12-16.
109. Козинець О.Г. Історія становлення інституту прав людини в Англії // „Наукові дослідження – теорія та експеримент 2006”: Матеріали другої міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 15-17 травня 2006 р. Полтава: Вид-во „ІнтерГрафіка”, 2006. С.26-29.
110. Козинець О.Г. Права людини: історико-правовий аспект // Права людини: Збірник матеріалів круглого столу / за редакцією канд. істор. наук Козинець О.Г. Чернігів: КП „Видавництво „Чернігівські обереги”, 2006. – С.6-14.
111. Колодій А.М. Принципи права України: монограф. К.: Юрінком Інтер, 1998. 208 с.
112. Комзюк А. Адміністративний примус: деякі загальні проблеми дослідження та правового регулювання в контексті забезпечення прав людини // Право України. 2004. № 4. С.46-49.
113. Кононенко В. Рішення Європейського суду з прав людини як прецедент тлумачення Конвенції про захист прав людини та основних свобод // Право України. 2008. №3. С.131-134.
114. Конституційне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.К. Байрачна, Ю.Г. Барабаш, Ф.В. Веніславський та ін.; за ред. В.П. Колісника та Ю.Г. Барабаша. Х.: Право, 2008. 416 с.
115. Конституція України: Наук.-практ. комент. / Ред. колегія: В. Я. Тацій, Ю. П. Битяк, Ю. М. Грошевий. Х.: Право, 2003. 808 с.
116. Копотун І.М.. Громадський порядок як об'єкт кримінально-правової охорони: автореф. дис. ... канд. наук: 12.00.08. URL: <http://disser.com.ua/content/345317.html>. Дата доступу: 18.04.2017.
117. Коріняк О. Захист прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів України // Часопис Академії адвокатури України. 2010. № 9. С. 1-6.
118. Кравченко В.В. Конституційне право України: навчальний посібник. 2 вид., доповнене. К.: Атіка, 2002. 480 с.

119. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. 4-те вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2010. 608 с.
120. Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар / Алієва О.М., Білаш О.В., Бабій А.П. та ін.; відп. ред. Є.Л. Стрельцов. Вид. восьме, перероб. і доп. Х.: Одиссей, 2012. 904 с.
121. Кузьменко П. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина за Конституцією України / П. Кузьменко // Підприємство, господарство, право. 2003. № 3. С.95-98.
122. Кучмій О. Доктрина «спрямованої Франкофонії» Французької Республіки. Дослідження світової політики: Зб.наук. праць. К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. Вип. 45. С.147-167.
123. Кушніренко О.Г., Слінько Т.М. Права і свободи людини та громадянина: навчальний посібник. Х.: Факт, 2001. 440 с.
124. Лазаренко Л. А. Види конституційного права на звернення / Л. А. Лазаренко // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. 2008. №3. С. 70–78.
125. Лещукова І.В. Гарантії прав та законних інтересів іноземців у досудовому провадженні та шляхи їх удосконалення // Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2004. № 26. С.100-106.
126. Липачова Л.М. Реалізація конституційного права людини та громадянина на звернення за захистом своїх прав і свобод до Європейського Суду з прав людини: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «конституційне право». К., 2002. 20 с.
127. Лошицький М.В. Адміністративно-правові відносини в сфері охорони громадського порядку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук за спец.: 12.00.07 – теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право. Київ, 2001. 17 с.
128. Лукашевич В.М. Глобалістика: навч. посіб.. Львів : Новий Світ 2000, 2005.
129. Лукашук И. И. Глобализация, государство, право, XXI век. М.: Спарк, 2000. 261 с.
130. Лысенков С.Л. Формы правового регулирования деятельности органов внутренних дел по обеспечению реализации конституционных прав и свобод советских граждан. К.: МВД УССР, 1981. 36 с.
131. Магновский І.Й. Судовий захист прав людини – невід’ємна складова правової держави // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 2002. №2. С.96-100.
132. Майстро С.В. Розмежування повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2012-1/doc/4/05.pdf>. Дата доступу: 03.04.2017.
133. Макарчук В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн : навч. посіб. К. : Атіка, 2007. 624 с.
134. Макогін Н.О., Козинець О.Г. Правова природа юридичної відповідальності: поняття та принципи // Міжнародна науково-практична

- конференція «Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку», м. Запоріжжя, 25-26 травня 2018 р. Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2018. Ч.1. С. 18-21.
135. Максимов С. Права людини: універсальність і культурна різноманітність / С. Максимов // Право України. 2010. - № 2. С. 36-43.
 136. Малярєнко В.Т. Про оскарження дій (бездіяльності) та процесуальних рішень органів дізнання, слідчого і прокурора // Вісник Верховного Суду України. 2001. № 5. С.49-54.
 137. Манукян В. Антропологи в погонах. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1203941725>.
 138. Мартен Д. Метаморфози світу: Соціологія глобалізації / Домінік Мартен. К.: Вид. дім «КМ Академія», 2005.
 139. Мартиненко П. Місце і роль Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року в конституційно-правовому механізмі України // Вісник Конституційного Суду України. 2002. №2. С.64-72.
 140. Марущак О. А. Залучення спеціаліста при розслідуванні ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Форум права. 2014. № 2. С. 253–257 URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2014_2_45.pdf
 141. Марущак О. А. Податковий контроль як засіб виявлення ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Юридичний науковий електронний журнал. Запоріжжя : Запорізький національний університет. 2018. № 5. С. 194-197. URL: http://www.lsej.org.ua/5_2018/54.pdf
 142. Марущак О.А. Проведення експертизи як напрямок використання спеціальних знань при розслідуванні ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». Випуск 3. Том 3. Херсон. 2014. С. 156-160.
 143. Марущак О.А. Функції держави: визначення поняття. Держава і регіони. 2019. №3. С. 17-21.
 144. Мацко А. С. Інститут захисту прав людини на звернення та дія принципу пріоритету міжнародно-правових норм у внутрішньому правопорядку України / А. С. Мацко // Часопис Київського університету права. 2004. №1. – С.94–100.
 145. Мендеграл Т. І. Система конституційно-правових гарантій забезпечення правового статусу осіб без громадянства в Україні / Т. І. Мендеграл // Адвокат. 2009. № 1. С. 27-29.
 146. Миграционные процессы в развивающихся странах Азии- и Африки (динамика и современное состояние) / Отв. ред. А.А. Рогожин. М.: ИМЭМО РАН, 2007. 147 с.
 147. Миграционные процессы: социально-экономический аспект (на примере ведущих стран). Отв. ред. Кириченко Э.В., Шкундин М.З. М.: ИМЭМО РАН, 2007.-170 с.
 148. Михайленко Р. Расследование преступлений: законность и обеспечение прав граждан. – К., 1999.

149. Мицик В.В. Зміст та механізм здійснення європейської Конвенції про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню // Держава і право. Випуск 40. С. 505-509.
150. Міжнародне право: Навч. посібник / За ред. М.В. Буроменського – К.: Юрінком Інтер, 2006, 336 с.
151. Мілова Т. М. Окремі особисті права і свободи громадян України та їхня відповідність європейським стандартам / Т. М. Мілова // Часопис Київського університету права. 2005. №3. С.80-84.
152. Мінюков А. Повноваження прокуратури при забезпеченні додержання конституційних прав і свобод людини і громадянина на досудовому слідстві // Право України. 2002. №10. С.35-40.
153. Мінюков А. Система органів державної влади, що забезпечують конституційні права і свободи людини і громадянина: їх повноваження // Право України. 2002. №4. С.61-65.
154. Музика А. Права людини в площині правозахисної діяльності // Право України. 1995. №9. С.23-27.
155. Мухамедова Є. Права людини на безпечне для життя і здоров'я довкілля / Є. Мухамедова // Право України. 2010. № 5. С. 161-167.
156. Наливайко Л. Р., Грицай І. О. Неурядові правозахисні організації України: навч. посіб. (2-ге вид., перероб. та допов.). Київ: Хай-Тек Прес, 2016. 245 с.
157. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В., Щербина Є. М. Міжнародний захист прав людини: навч. посіб. Дніпропетровськ: Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2014. 152 с.
158. Наливайко Л.Р., Костицький В. В., Грицай І. О. Науково-практичний коментар до Закону України «Про громадські об'єднання». Київ: АртЕк, 2015. 228 с.
159. Наливайко Т. В. Права і свободи в Україні: конституційно-правовий механізм захисту / Т. В. Наливайко // Часопис Київського університету права. 2009. № 2. С. 49–55.
160. Негодченко О.В. Забезпечення прав і свобод людини органами внутрішніх справ України: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія МВС України, 2002.
161. Негодченко О.В. Організаційно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення прав і свобод людини: Монографія. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2003.
162. Новиков В. Гарантії права особи на компенсацію шкоди, заподіяної незаконним обвинуваченням // Право України. 1998. №11. С.31-33.
163. Новік О. Правоохоронна діяльність: її бачення крізь призму людини // Право України. 2003. №9. С.121-124.
164. Огородник А. Механізм забезпечення прав і свобод людини та принципи законності в Україні // Право України. 2008. №6. С.14-18.

165. Олійник А.Ю. Конституційне право людини на недоторканність житла // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 2002. №1. С.151-156.
166. Олійник В. Ю. Зміст діяльності органів внутрішніх справ по забезпеченню конституційного права на свободу та особисту недоторканність / В. Ю. Олійник // Право України, 2002. № 7. С.27-28.
167. Олійник В.Ю. Поняття і класифікація конституційних свобод людини і громадянина в Україні / В. Ю. Олійник // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. 2009. № 2. С. 52–60.
168. Олійник С. Прокуратура на шляху забезпечення прав і свобод людини і громадянина // Вісник прокуратури. 2006. №12. С.124-128.
169. Оніщенко Н. Захист прав і свобод людини в Україні //Право України. 2009. №4. С.47-54.
170. Орлов В.А. Конституційно-правова основа громадського порядку // Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: Право. 2013. Вип. 5. С. 223-229.
171. Орлова О.О. Європейська система захисту прав людини // Права людини: аксіологічний, онтологічний та гносеологічний виміри: матеріали науково-практичного семінару (м. Дніпро, 7 груд. 2016 р.) / укл.: канд. юрид. наук, доц. І.А. Сердюк, Ю.Г. Мороз. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра, 2017. С. 108-110.
172. Орлова О.О. Практика Європейського суду з прав людини в контексті ст. 3 Європейської конвенції про захист прав та основоположних свобод при здійсненні кримінального судочинства в Україні // Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези Всеукр. науково-практ. конф. (Хмельницький, 3 березня 2017 р). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2017. С. 608-609.
173. Орлова О.О. Свобода від катувань як абсолютне право // Матеріали круглого столу «Права людини: аксіологічний, онтологічний та гносеологічний виміри» (м. Дніпропетровськ, 9 грудня 2015 року, ДДУВС): зб. наук. матер. круглого столу. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. С. 86-89.
174. Орлова Т.В. Історія сучасного світу (XV – XXI століття): [навч. посіб.]. К. : Вікар, 2008. 552 с.
175. Осауленко О. І. Правовий статус громадянина України, який відбуває кримінальне покарання // Науковий вісник Української академії внутрішніх справ. 1997. №1. С.93-97
176. Основи гендерної політики: навчально-метод. посібн. / Т.І. Євтухова, Ю.В. Легенько, О.В. Родіонов, О.В. Родіонов, О.М. Руденко. К.: Укртехінформ, 2013. 234 с.
177. Охота Я.В. Визначення «жорстокого поводження» // Часопис Київського університету права. 2013/4. С. 372-375. URL: file:///C:/Users/BE%BB%D1%8C/Downloads/Chkup_2013_4_91.pdf.
178. Панарин А. С. Искушение глобализмом. М.: ЭКСМОпресс, 2000. 416 с.

179. Петков С.В. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/66214-stattya-185-1-porushennya-poryadku-organizats-provedennya-zborv-mtingv-vulichnih-pohodv-demonstratsy.html>. Дата доступу: 29.04.2017.
180. Плохой І.І. Поняття громадського порядку // Форум права. 2009. № 3. С. 500-505.
181. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник. / За заг. ред. В.Ф. Погорілка. К.: Наукова думка; Прецедент, 2006. 344 с.
182. Похил О. Поняття і зміст конституційного права на захист своїх прав / О. Похил // Юридична Україна. 2009. № 5. С. 25-29.
183. Права людини в діяльності української міліції. Харків: Права людини, 2009. URL: <http://umdpl.info>.
184. Права человека и процессы глобализации современного мира / Отв. ред. чл.-корр. РАН, д. ю. н. Е. А. Лукашева. М.: Норма, 2005. 464 с.
185. Права человека. Учебник для вузов. Отв. ред. - чл.-корр. РАН, д.ю.н. Е.А.Лукашева. - М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА М), 2000. - 573 с.
186. Права человека: итоги века, тенденции, перспективы / Под общ. ред. чл.-корр. РАН Е.А.Лукашевой. - М.: Издательство НОРМА, 2002. - 448 с.
187. Права человека: Учеб. пособие / А.Д.Гусев, Я.С.Яскевич, Ю.Ю.Гафарова и др.; Под. общ. ред. А.Д.Гусева и Я.С.Яскевич. -Мн.: «ТетраСистемс», 2002. - 304 с.
188. Права человека: Учебное пособие / Авт.-сост. С.П.Кацубо, И.В.Кучвальская, С.Б.Лугвин. - Мн.: Амалфея, 2001. - 336 с.
189. Практика Європейського суду з прав людини у справах, пов'язаних із захистом прав і свобод дитини / Судова влада України. URL: <http://bpm.ko.court.gov.ua/sud1005/news/288066/>.
190. Проблема свободы и прав человека в современной идеологической борьбе / В.А. Карташкин, Н.М. Кейзеров, Д.А. Керимов и др.; под ред. Д.А. Керимова, В.М. Чхиквадзе. М.: Политиздат, 1986. 319 с.
191. Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні: Монографія / Кол. авторів; За ред. Н.М. Оніщенко, О.В. Зайчука. К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка»», 2007. 424 с.
192. Путраймс І. І. Напрямки підвищення ефективної імплементації міжнародних стандартів прав людини у правову систему України / І. І. Путраймс // Бюлетень Міністерства юстиції України. 2009. № 3. С. 95-102.
193. Пушкар П.В. Заборона катувань та інші форми жорстокого поводження чи покарання: застосування практики Європейського суду з прав людини. URL: http://aau.edu.ua/static/pdf/hr_ppushkar_art3.pdf.
194. Рабінович П. Знання практики Європейського Суду з прав людини як передумова ефективного використання механізму їх захисту в Україні //Право України. 2009. №4. С.42-46.

195. Рабінович П. М. Права і свободи людини: соціальна сутність / Бюлетень Міністерства юстиції. 2005. № 4. С. 27-36.
196. Рабінович П.М. Верховенство права (за матеріалами практики Страсбурзького суду та Конституційного Суду України) // Вісник Академії правових наук України. 2006. № 2 (45). С. 3-16.
197. Радзівська В. Щодо правового визначення поняття «механізм забезпечення прав і свобод людини і громадянина» / В. Радзівська // Бюлетень Міністерства юстиції України. 2010. № 3. С. 149–152.
198. Разметаєва Ю.С. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.01 теорія та історія держави і права; історія політ. і прав. вчень. Харків, 2008. 18 с.
199. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу: навч. посіб. Львів : Видавництво Львівського національного університету ім. Івана Франка, 2009. 640 с.
200. Ростовщиков И.В. Права личности в России: их обеспечение и защита органами внутренних дел. Волгоград, 1997. 190 с.
201. Самотуга А.В. Конституційні особисті права і свободи людини у США та їх захист поліцією: монографія. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2011. 204 с.
202. Сердюк І.А. Основи теорії правоохоронних відносин: монограф. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2010. 196 с.
203. Серьогін В.О. Право на недоторканність приватного життя (прайвесі) у конституційно-правовій теорії та практиці [Текст]: монографія / В.О. Серьогін ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х. : Фінн, 2010. 605 с.
204. Серьогін В.О. Право на недоторканність приватного життя у конституційно-правовій теорії та практиці: монографія. Харків: ФІНН, 2010. 608 с.
205. Сіренко В. Сучасний стан реалізації основних прав і свобод людини та громадянина в Україні // Право України. 2009. №4. С.22-28.
206. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підручник. Видання 2-е, перероблене і доповнене. Харків: Еспада, 2009. 752 с.
207. Скомороха В. Захист прав і свобод людини у практиці Конституційного Суду України // Право України. 2009. №6. С.61-75.
208. Скрипнюк О. Правове забезпечення прав і свобод людини та громадянина в процесі реалізації державного управління //Право України. 2007. №4. С.3-8.
209. Скрипнюк О. Проблеми розвитку демократичного державного управління в контексті забезпечення прав і свобод людини в Україні //Вісник Академії правових наук України. №2(45). С.16-21.
210. Скрипнюк О.В. Соціальна, правова держава в Україні: проблеми теорії і практики. До 10-річчя незалежності України: монограф. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. 600 с.
211. Слюсар К. Методи гарантування і захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина //Право України. 2006. №4. С.35-39.

212. Смірський В.В. Забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства // Вісник Запорізького юридичного інституту. 2000. №2. Ст.152-155.
213. Стремоухов А.В. Человек и его правовая защита. Теоретические проблемы. СПб., 1996. 375 с.
214. Стрижак А. А. Конституційне судочинство в Україні та забезпечення прав і свобод людини і громадянина / А. А. Стрижак // Судова практика. 2010. № 3. С. 3-12.
215. Строков І.В. Особливості забезпечення прав і свобод людини у слідчій діяльності // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 2002. №2. С.63-69.
216. Судове рішення справ у спорах, пов'язаних із гендерною дискримінацією: збірка кращих практик / упор.: Олена Уварова, Марія Ясеновська. Х.: ФОП Бровін О.В., 2016. 192 с.
217. Сухонос В. В. Теория государства и права: Учебное пособие. - М.: Университетская книга, 2005. - 536 с.
218. Теорія держави і права. Академічний курс: підруч. / О.В. Зайчук, А.П. Заєць, В.С. Журавський та ін.; за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
219. Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2014. 468 с.
220. Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. 3-є вид. перероб. і доп. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016; Ліра ЛТД. 480 с.
221. Тертишник В. Проблеми розкриття злочинів та забезпечення прав і свобод людини // Використання сучасних досягнень науки і практики у підвищенні ефективності боротьби зі злочинністю: Тези доповідей наук.-практ. конф. К., 2000. С.93-95.
222. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: Навч.посіб. К.: Видавництво «Школа», 2003. 256 с.
223. Україна: права людини в перехідний період / Під ред. В.И. Денисова, В.І. Евінтова. - К., 2001. - 184 с.
224. Усенко О.В. Дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів, що ведуть боротьбу з організованою злочинністю // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2003. №8. С.167-176.
225. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 2004. 540 с.
226. Фрицький О.Ф. Роль правоохоронної діяльності у захисті конституційних прав і свобод людини і громадянина // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 1997. №2. С.15-21

227. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: науково-метод. посібник для суддів. 2-ге вид. випр., допов. К., 2014. 208 с.
228. Фулей Т.І. Свобода мирних зібрань: науково-методичний посібник для суддів. Київ: Фенікс, 2014. 112 с.
229. Хальота А. Методи діяльності органів внутрішніх справ по забезпеченню реалізації прав людини // Право України. 2001. № 5.
230. Хищенко А.О., Козинець О.Г. Проблеми захисту прав та свобод людини і громадянина в ісламському світі // Міжнародна науково-практична конференція «Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку». м.Запоріжжя, 25-26 травня 2018 р. Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2018. Ч.1. С. 25-27.
231. Червяцова А.О. Право на життя та заборона катувань у рішеннях Європейського суду з прав людини: аналіз судової практики за статтею 2 і 3 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: навч. посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 308 с.
232. Чернооченко С.І. Забезпечення таємниці особистого життя громадян України в правоохоронній діяльності // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2002. №2. С.61-67.
233. Чернооченко С.І. Право на свободу та особисту недоторканість фізичних осіб в Україні: проблеми здійснення та захисту // Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2002. №17. С. 72-77.
234. Шевченко А.Є. Реалізація конституційного права на мирні зібрання в Україні: монографія / А.Є. Шевченко, М.М. Денісова, О.С. Денісова. Донецьк: Ноулідж, 2011. 138 с.
235. Шевчук С. Судовий захист прав людини: практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції. Вид. 2-е, випр., доп. К.: Реферат, 2007. 848 с.
236. Шемшученко Ю.С. Правоохоронна діяльність // Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (гол. редкол.) та ін. К.: Укр. енцикл., 1998. Т. 5: П-С. 2003. 736 с.
237. Шестак Л.В., Веремієнко С.В. До питання про звільнення від адміністративної відповідальності за незначне правопорушення. Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія «Право». 2015. Випуск 30. Том 2. С.96-98.
238. Шестак Л.В., Веремієнко С.В. Класифікація та характеристика суб'єктів адміністративних правопорушень. Підприємництво, господарство і право. 2013. №8. С.43-45.
239. Шишкіна Е.В. Зобов'язання держав щодо заборони поганого поводження з людиною // Держава і право. Випуск 41. С. 588-595.
240. Шляхтун П.П. Конституційне право: словник термінів. К.: Либідь, 2005. 568 с.

241. Шмоткін О.В. Конституційно-правовий механізм захисту прав людини Службою безпеки України: конституційне законодавство // Законодавство України: Науково-практичний коментар. 2006. №4. С.5-10.
242. Шукліна Н. Г. Конституційно – процесуальні основи правового статусу особи в Україні / Н. Г. Шукліна. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2010. № 3. С. 31–38.
243. Шукліна Н. Г. Правовий статус людини і громадянина як інституту конституційного права / Н. Г. Шукліна. Бюлетень Міністерства юстиції. 2004. № 12. С. 52-54.
244. Шукліна Н.Г. Місце економічних прав і свобод у системі конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні. Держава і право. Випуск 36. С. 172-178.
245. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: Укр. енцикл., 1998. Т. 5: П-С. 2003. 736 с.
246. Юськів Б.М. Глобалізація і трудова міграція в Європі: монографія. Рівне: Видавець О.М.Зень, 2009. 479 с.
247. Як провести мирне зібрання? URL: <http://pravo.org.ua/ua/meeting/> provesty-zibrannya.
248. Ялі М. Глобальна криза ідентичності та її вплив на формування нового світового порядку. Дослідження світової політики: [Зб.наук. праць]. К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. Вип. 45. С.66-74.

Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України
3. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
4. <http://stadrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України
5. <http://pen.div.co.ua/> - Інститут кримінально-виконавчої служби